

Cultuur uitvoerings- programma 2025 - 2029

Cultuur
De kunst van het verbinden

Auteur: Erna Ekkelkamp
Eenheid: Samenleving
Datum: 29-7-2025

Inhoudsopgave

Inleiding - Van kader naar uitvoering: cultuurbeleid in beweging	4
Hoofdstuk 1 - De waarde van cultuur	6
Hoofdstuk 2 - De Dalfser visie op cultuur	8
Hoofdstuk 3 - Aansluiting bij landelijke en provinciale afspraken cultuurbeoefening 2025-2028	10
Hoofdstuk 4 - Doelen	12
Hoofdstuk 5 - Cultuureducatie en naschools aanbod	14
Hoofdstuk 6 - De rol van de Kulturhusen en theater de Stoomfabriek	17
Hoofdstuk 7 - Cultureel erfgoed	20
Hoofdstuk 8 - Cultuur als drager van kwalitatief toerisme	26
Hoofdstuk 9 - Een Cultuurpenning van de gemeente Dalfsen	28
Hoofdstuk 10 - Subsidieregelingen	29
Hoofdstuk 11 - Financiën	34
Bijlage 1 - De 18 maatschappelijke resultaten uit het Preventiebeleid	36
Bijlage 2 - De Staatscourant	38

Inleiding - Van kader naar uitvoering: cultuurbeleid in beweging

Cultuur is van wezenlijk belang voor de samenleving in de gemeente Dalfsen. Het draagt bij aan een gezonde, vitale en hechte gemeenschap. Door deelname aan culturele activiteiten ontwikkelen inwoners zich op persoonlijk en sociaal vlak, ontstaat ontmoeting tussen verschillende groepen en wordt eenzaamheid tegengegaan.

Kadernota Cultuur 2021-2024

In 2021 is in de gemeente Dalfsen de Kadernota Cultuur 2021-2024 vastgesteld. In deze kadernota komt duidelijk naar voren dat cultuur een belangrijk middel is voor het bereiken van doelen uit het preventiebeleid. De inhoud van de kadernota is nog steeds actueel en sluit goed aan bij de ambities van vandaag. Daarom is een nieuw beleid op dit moment niet nodig. Wel zetten we nu een volgende stap: we hebben een uitvoeringsprogramma opgesteld. In dit programma vertalen we de uitgangspunten uit de kadernota naar concrete acties en initiatieven. Het uitvoeringsprogramma vormt daarmee het beleidsstuk waarin staat wat we de komende jaren gaan doen om onze culturele doelen te realiseren.

Cultuur als onderdeel van preventie

Het Preventiebeleid is breed opgezet en krijgt in de praktijk vorm door een nauwe samenwerking tussen de gemeente en diverse lokale maatschappelijke organisaties. Met elkaar wordt er gewerkt aan 18 maatschappelijke resultaten (*zie bijlage 1*) die gericht zijn op het bevorderen van gezondheid, welzijn, inclusie, sociale cohesie, basisvaardigheden, opvoeding en opgroeien, financieel welzijn, gezondheid, wonen, welzijn en zorg, en mantelzorg. Het Cultuurbeleid is sterk vervlochten met het Preventiebeleid.

Cultuurparticipatie draagt voor een aanzienlijk deel bij aan positieve gezondheid en vervult daarmee een belangrijke rol binnen het preventiebeleid van de gemeente Dalfsen. Ervaringen uit de dagelijkse praktijk in onze eigen gemeente én resultaten uit wetenschappelijk onderzoek (*zie hoofdstuk 1*) bevestigen dit beeld.

Vorbereidingen

De voorbereidingen voor het opstellen van het Uitvoeringsprogramma Cultuur zijn gestart met een inspirerende bijeenkomst voor alle lokale culturele organisaties en verenigingen. Tijdens deze bijeenkomst stond het belang van cultuur binnen de gemeente Dalfsen centraal. Er werd actief gesproken over hoe verenigingen kunnen bijdragen aan maatschappelijke resultaten, zoals benoemd in het preventiebeleid. De gezamenlijke ambitie om samen te werken aan gedeelde doelen werd breed gedragen. Verenigingen erkennen steeds meer de waarde van samenwerking, zowel onderling als met andere maatschappelijke partners. Ze zien dat actieve deelname leidt tot verbinding, persoonlijke groei en een preventieve werking tegen eenzaamheid. Een belangrijk uitgangspunt in dit programma is het bouwen aan een cultureel ecosysteem: een inspirerende gedachte die zowel landelijk als provinciaal wordt gedragen en versterkt door onze kennispartners zoals het LKCA (Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst). Dit ecosysteem stimuleert samenwerking, kennisdeling en innovatie binnen de culturele sector. Samen met culturele organisaties willen we op deze manier bijdragen aan een veerkrachtige samenleving, waarin inwoners worden gestimuleerd en ondersteund om actief deel te nemen aan het maatschappelijk leven.

Met dit uitvoeringsprogramma geven we ruimte aan creativiteit, samenwerking en initiatief. Door cultuur actief te verbinden met andere domeinen zoals welzijn, zorg, onderwijs en economie, ontstaat er een breed gedragen, dynamisch en wendbaar cultureel klimaat. Zo werken we samen aan een gemeente waarin iedereen de kans krijgt om cultuur te beleven, te maken en mee vorm te geven.

Hoofdstuk 1 -

De waarde van cultuur

Cultuur is overal en toch is het moeilijk om het begrip duidelijk te omschrijven. Bij cultuur denken we in de eerste instantie aan het maken van muziek en mooie dingen. Aan het genieten van een concert of toneelstuk of het bezoeken van een kunstmarkt of festival. Maar ook onze streektaal en onze gebruiken, de omgang met ons materiele en immateriële erfgoed is cultuur. Cultuur is overal en zo vanzelfsprekend dat we er ons niet bewust van zijn hoe waardevol het is.

Waarin zit dan precies die waarde?

Cultuur inspireert, verbindt en geeft betekenis

Cultuur voedt de verbeelding en nodigt uit tot reflectie. Het maken of beleven van kunst en culturele activiteiten helpen mensen zich te uiten, bieden troost of juist prikkeling, en laten ons kennismaken met andere perspectieven. Kunstenaars en cultuurmakers zijn de vertellers van onze samenleving.

Cultuur draagt bij aan de ontwikkeling van kinderen en jongeren

Cultuur is cruciaal voor de ontwikkeling van kinderen. Het stimuleert taal, creativiteit, initiatief en hersenontwikkeling. Cultuureducatie helpt bij het ontwikkelen van 21e-eeuwse vaardigheden. Omdat niet alle kinderen hier vanzelf mee in aanraking komen, is samenwerking tussen scholen, gemeente en culturele aanbieders van belang om dit voor iedereen toegankelijk te maken.

Cultuur heeft een maatschappelijke rol

Culturele activiteiten versterken de leefbaarheid van dorpen, bevorderen saamhorigheid en activeren inwoners om aan te haken en mee te doen. Culturele activiteiten bieden kansen voor ontmoeting en daarmee op het verminderen eenzaamheid. Daarnaast draagt cultuur bij aan een gevoel van trots zijn op waar je vandaan komt. Een mooi voorbeeld hiervan is de website www.dnavandalfsen.nl

Cultuur is van economisch belang

Een aantrekkelijk cultureel aanbod maakt dorpen aantrekkelijker voor bewoners, bezoekers en ondernemers, en levert daarmee ook een belangrijke bijdrage aan de lokale economie en werkgelegenheid. Maar investeren in mentaal welbevinden biedt nog meer economische voordelen. Zo is er overtuigend bewijs dat cultuurparticipatie bijdraagt aan het voorkomen van gezondheidsproblemen en daardoor de druk op de gezondheidszorg en Wmo kan verminderen. Diverse onderzoeken tonen aan dat investeren in cultuur nadrukkelijk een preventieve werking heeft en leidt tot minder zorggebruik:

- De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) analyseerde 900 onderzoeken en concludeerde dat actieve en passieve deelname aan kunst en cultuur de geestelijke en lichamelijke gezondheid bevordert. Dit resulteert in minder medicijngebruik, minder angst en depressie, en verhoogde kwaliteit van leven. [WHO bevestigt: kunst en cultuur bevorderen de gezondheid - LKCA](#)
- Het Trimbos-instituut stelt dat cultuurparticipatie positieve effecten heeft op mentale en lichamelijke gezondheid, waaronder vermindering van stress, angst en medicatiebehoefte. Dit draagt bij aan het verminderen van de zorgvraag. [Invloed van cultuurparticipatie - Trimbos-instituut](#)
- Movisie heeft vastgesteld dat culturele interventies bijdragen aan positieve gezondheid bij ouderen, wat leidt tot minder medicijngebruik en meer sociale contacten. [Culturele interventies dragen bij aan positieve gezondheid | Movisie](#)
- Een verbetering in mentaal welbevinden kan leiden tot lagere zorgkosten en minder productiviteitsverlies. [Investeren in preventie loont! - Trimbos-instituut](#)

Hoofdstuk 2 - De Dalfser visie op cultuur

De gemeente Dalfsen beschouwt cultuur als een essentiële bouwsteen van een gezonde, betrokken en betekenisvolle samenleving. Cultuur raakt aan wie we zijn, hoe we met elkaar omgaan en hoe we ons verhouden tot onze omgeving. Ze vormt het verhaal dat mensen en gemeenschappen met elkaar verbindt — over generaties, achtergronden en overtuigingen heen. In cultuur vinden we identiteit, inspiratie en zingeving.

Wij geloven dat een samenleving waarin ruimte is voor expressie, verbeelding en ontmoeting sterker, veerkrachtiger en menselijker is. Cultuur nodigt uit tot nieuwsgierigheid, begrip en dialoog. Ze biedt een tegenwicht aan polarisatie en vervreemding, en creëert een klimaat waarin mensen zich gezien, gehoord en verbonden voelen.

Tegelijkertijd zien wij cultuur nadrukkelijk ook als een krachtig middel binnen ons preventiebeleid. Deelname aan culturele activiteiten kan bijdragen aan het voorkomen of verzachten van sociale en mentale problemen, zoals eenzaamheid, stress of sociale uitsluiting. Door cultuur in te zetten als instrument voor ontmoeting, ontwikkeling en inclusie, versterken we de veerkracht van onze gemeenschap en ondersteunen we inwoners in hun welzijn en gezondheid — vaak op een laagdrempelige, positieve en betekenisvolle manier.

In onze visie is cultuur dan ook niet iets van enkelen, maar van iedereen. Een levende cultuur ontstaat waar mensen samen iets maken, delen en beleven — in het theater én op straat, op school én in de natuur, binnen erfgoed én in nieuwe vormen van kunst. Daarom zetten we in op een gemeente waarin cultuur vanzelfsprekend deel uitmaakt van het dagelijks leven: als bron van betekenis, als kracht voor ontwikkeling én als fundament voor een gezond, verbonden en toekomstbestendig samenleven.

Hoofdstuk 3 - Aansluiting bij landelijke en provinciale afspraken cultuurbeoefening 2025-2028

Ons Uitvoeringsprogramma Cultuur sluit aan bij de landelijke bestuurlijke afspraken zoals vastgelegd in de 'Bestuurlijke afspraken cultuurbeoefening 2025-2028' tussen het Rijk, IPO en VNG (*zie bijlage 2 - Bestuurlijke afspraken cultuurbeoefening 2025-2028*). Deze afspraken vormen het kader voor een samenhangend cultuurbeleid waarin cultuurbeoefening in brede zin - van cultuureducatie en amateurkunst tot erfgoedparticipatie - centraal staat. We onderschrijven de gezamenlijke visie dat actieve cultuurdeelname bijdraagt aan persoonlijke ontwikkeling, gezondheid, sociale cohesie en leefbaarheid.

De Bestuurlijke afspraken cultuurbeoefening 2025-2028 zijn ondertekend door het Rijk, de provinciën (IPO) en gemeenten (VNG) om cultuurbeoefening in Nederland structureel te versterken. Deze afspraken benadrukken het belang van cultuurdeelname voor iedereen, ongeacht leeftijd, herkomst of woonplaats.

Als gemeente Dalfsen zien ook wij het als onze verantwoordelijkheid om een laagdrempelig en toegankelijk aanbod te creëren voor alle inwoners, ongeacht leeftijd of achtergrond. Tegelijkertijd vinden wij dat professionals in de kunst- en cultuursector een eerlijke beloning moeten krijgen. Daarom onderschrijven ook wij de Fair Practice Code als uitgangspunt voor de uitvoering van ons cultuurbeleid.

Hoofdstuk 4 - Doelen

In de komende jaren zetten we cultuur nog nadrukkelijker in als preventief middel tegen eenzaamheid en als motor voor het versterken van de sociale cohesie in de gemeente Dalfsen. We bouwen voort op de bestaande kracht van culturele activiteiten die mensen samenbrengen, nieuwe ontmoetingen stimuleren en persoonlijke ontwikkeling ondersteunen. Dit doen we door:

Samen te werken aan Maatschappelijke Resultaten

In samenwerking met de culturele organisaties en verenigingen maken we afspraken over hun bijdrage aan de maatschappelijke resultaten die zijn geformuleerd binnen het preventiebeleid (*zie bijlage 1 - Maatschappelijke Resultaten*). Daarbij bieden we ondersteuning in de vorm van kennisdeling, netwerkvorming en (waar mogelijk) financiële middelen. Er komt extra aandacht voor initiatieven die cultuur verbinden met zorg, welzijn en onderwijs. Zo creëren we nieuwe vormen van samenwerking, waarbij cultuur niet alleen een doel is, maar ook een middel om het welzijn van onze inwoners te vergroten. Het uitvoeringsprogramma cultuureducatie levert hierin ook een belangrijke bijdrage, door kinderen en jongeren via cultuur te betrekken bij maatschappelijke thema's en zo de verbinding tussen onderwijs en samenleving te versterken.

Samen te bouwen aan een cultureel ecosysteem

Om cultuur in de volle breedte te kunnen inzetten en duurzaam te verankeren binnen de gemeenschap, zetten we in op de opbouw van een sterk cultureel ecosysteem. Dit ecosysteem bestaat uit een netwerk van culturele organisaties, verenigingen, makers en inwoners die met elkaar verbonden zijn, samenwerken en elkaar versterken. Samen met de culturele partners werken we aan het verbeteren van de onderlinge samenwerking, het delen van middelen en kennis, en het opzetten van gezamenlijke programmering. We faciliteren overleg en inspiratiesessies waarin thema's als culturele participatie en publieksbereik centraal staan. Daarnaast verkennen we nieuwe partnerschappen met het sociaal domein, onderwijs en maatschappelijke organisaties. Door het versterken van dit ecosysteem ontstaat er een toekomstbestendige culturele infrastructuur waarin ruimte is voor innovatie, talentontwikkeling en sociale impact. We bouwen hiermee aan een gemeenschap waarin cultuur een vanzelfsprekend onderdeel is van het dagelijks leven, en waarin iedere inwoner de kans krijgt om actief deel te nemen aan het culturele leven.

De verbindende kracht van toerisme en erfgoed binnen het culturele ecosysteem

Binnen het culturele ecosysteem vervullen toerisme en erfgoed een belangrijke verbindende rol. Cultureel erfgoed - van streektaal en tradities tot historische locaties en verhalen - vormt het fundament van de lokale identiteit en draagt bij aan het gevoel van verbondenheid en trots onder inwoners. Door erfgoedinitiatieven actief te ondersteunen en te verbinden met educatie, publieksactiviteiten en actuele maatschappelijke thema's, blijft dit levende erfgoed zichtbaar, beleefbaar en relevant voor jong en oud.

Ook toerisme biedt kansen om cultuur duurzaam te verankeren in de samenleving. Culturele evenementen, musea, landschapskunst en routes zoals Kunstwegen trekken bezoekers aan die geïnteresseerd zijn in kunst, cultuur en historie. Dit bevordert niet alleen de economische vitaliteit, maar versterkt ook het draagvlak voor cultuur in de regio. Door de verbinding tussen cultuur, erfgoed en toerisme actief te stimuleren, ontstaan nieuwe netwerken van samenwerking tussen culturele instellingen, maatschappelijke organisaties en lokale ondernemers. Zo dragen toerisme en erfgoed bij aan een veerkrachtig, inclusief en toekomstbestendig cultureel ecosysteem waarin cultuur vanzelfsprekend deel uitmaakt van het dagelijks leven van inwoners én bezoekers.

Voorbeeld van hoe een culturele organisatie en welzijn elkaar kunnen versterken is het koor Just for Fun die meededen aan het programma Amateurs! Van RTVOost. Ze gingen een zes-weekse samenwerking aan met cliënten van InteraktContour (mensen met Niet Aangeboren Hersenletsel) en kwamen tot een schitterend eindconcert. Een mooi effect van samen cultuur beleven.

Kijk via: [Amateurs! - Oost](#)

Hoofdstuk 5 - Cultuureducatie en naschools aanbod

Cultuureducatie maakt deel uit van het verplichte curriculum op basisscholen en is daarmee onderdeel van de pedagogische opdracht van het onderwijs. In Nederland is er dan ook geen school te vinden die niet aan cultuureducatie doet. Maar er zijn wel grote verschillen. De ene school ademt cultuur, terwijl de andere school hier en daar een excursie of voorstelling meepakt en voor de rest (nog) niet planmatig werkt aan de leerdoelen voor cultuureducatie. In de gemeente Dalfsen is dat niet anders. Omdat gemeenten verantwoordelijk zijn voor het lokale cultuurbeleid en voor de voorzieningen van cultuureducatie en amateurkunst ([Kunst- en cultuurbeleid | Kunst en cultuur | Rijksoverheid.nl](#)) is het Uitvoeringsprogramma cultuureducatie 2025-2029 opgesteld als onderdeel van het brede cultuurbeleid van de gemeente Dalfsen.

Cultuureducatie

Door cultuureducatie leren kinderen betekenis te geven aan de wereld waarin ze leven. En die wereld verandert steeds sneller: economisch, technologisch en cultureel. We verwachten van kinderen dat ze met die veranderingen kunnen omgaan, elkaar kunnen begrijpen, zich kunnen uiten en de samenleving van de toekomst kunnen vormgeven. Cultuureducatie helpt kinderen zich op dit vlak te ontwikkelen tot evenwichtige volwassenen met begrip voor zichzelf en anderen. Cultuureducatie een waardevolle bijdrage aan positieve gezondheid en als preventief middel tegen sociale en mentale gezondheidsproblemen. Onder cultuureducatie worden alle vormen van onderwijs verstaan waarbij cultuur als doel of als middel wordt ingezet. Cultuureducatie leert kinderen te reflecteren op hoe en waarom mensen doen wat ze doen en geeft leerlingen grip op wat er om hen heen gebeurt. Cultuureducatie gaat over maken en betekenis geven en over meemaken en betekenis geven.

Maken en betekenis geven

‘Maken en betekenis geven’ gaat over het begrijpen van kunst. Dit geldt zowel voor kunst die leerlingen zelf maken als voor kunst van professionele kunstenaars. Bij de kunstvakken zoals tekenen, muziek, dans, theater, beeldende kunst, film, fotografie, literatuur, poëzie, creatief schrijven, spoken word, hiphop, gaming, mode, design en erfgoed leren ze nieuwe kennis en vaardigheden. Zo leren leerlingen kunst begrijpen en waarderen.

Meemaken en betekenis geven

‘Meemaken en betekenis geven’ gaat over kennismaken met kunst en cultuur op een professionele manier. Leerlingen krijgen de kans om diverse voorstellingen te bezoeken, waardoor zij leren kunst en cultuur te ervaren, te onderzoeken, vragen te stellen, te analyseren en te waarderen. Ze maken kennis met echte kunst, zowel op school als daarbuiten. Door te kijken, luisteren en nadenken, leren ze wat kunst voor hen betekent. Ze delen wat ze ontdekken met anderen.

Ook buiten school valt er veel te leren en te ontdekken

In de komende jaren willen we het culturele leerecosysteem verder versterken en verrijken. Zo creëren we een omgeving waarin ieder kind de kans krijgt om zijn of haar talenten en passies te ontdekken én te ontwikkelen. Via naschoolse activiteiten, in samenwerking met onze culturele partners en het lokale verenigingsleven, bieden we kinderen inspirerende leerervaringen die bijdragen aan hun persoonlijke groei. Deze activiteiten vormen een waardevolle aanvulling op het reguliere onderwijs en stimuleren creativiteit, zelfvertrouwen en sociale verbinding. Door samen te bouwen aan dit leerecosysteem - geïnspireerd door de samenwerking met onze provinciale kennispartners - investeren we in een toekomst waarin cultuur een vanzelfsprekend onderdeel is van de ontwikkeling van elk kind.

Jaarlijkse subsidie: 23.047 euro

Naschoolse activiteiten (voorheen AFTER'S COOL)

Het onder de aandacht brengen van het naschoolse cultuuraanbod voor kinderen in samenwerking met SAAM Welzijn en de coördinatoren Sport & Gezonde Leefstijl van de gemeente Dalfsen. Via dit project kunnen kinderen ook dingen proberen die totaal nieuw voor hen zijn en op deze manier onvermoede talenten aanspreken. Ook is dit project een manier om andere kinderen te ontmoeten en nieuwe vriendjes te maken. Andere belangrijke onderdelen zijn integratie en inclusie. Deze naschoolse activiteiten zijn een belangrijk middel binnen de ontwikkeling van een cultureel ecosysteem.

Jaarlijkse subsidie: 5.000 euro

De rol van VAKTOR op jonge makers in Dalfsen

In de vorige beleidsperiode is de gemeente Dalfsen partner geworden van VAKTOR, het cross-disciplinaire makershuis van de Regio Zwolle dat creatieve makers ondersteunt bij de ontwikkeling van hun vakmanschap en hen verbindt met andere kunstenaars, culturele instellingen en programmeurs. De gemeente Dalfsen levert een financiële bijdrage aan VAKTOR vanwege de rol die het speelt in de talentontwikkeling van jonge makers in de regio. In de komende beleidsperiode willen we onderzoeken wat deze ondersteuning daadwerkelijk betekent voor jongeren uit onze eigen gemeente. Krijgen zij voldoende toegang tot de mogelijkheden die VAKTOR biedt? En in hoeverre draagt dit bij aan hun persoonlijke en professionele ontwikkeling binnen de culturele sector? Deze vragen nemen we mee in onze verdere afwegingen rond structurele betrokkenheid bij regionale talentontwikkeling.

Jaarlijkse subsidie: 3.500 euro

Hoofdstuk 6 - De rol van de Kulturhusen bibliotheek, en theater de Stoomfabriek

In de gemeente Dalfsen vormen de Kulturhusen en theater De Stoomfabriek het kloppend hart van het culturele leven. Zij zijn onmisbare schakels in het dagelijks leven van onze inwoners en dragen bij aan culturele activiteiten, ontmoeting, zingeving, persoonlijke ontwikkeling en verbondenheid — precies de waarden waar ons cultuurbeleid voor staat.

Huiskamer van de samenleving

Elke kern in Dalfsen beschikt over een eigen Kulturhus. In deze laagdrempelige, multifunctionele ontmoetingsplekken speelt zich een groot deel van het sociale en culturele leven in de kernen af. In het Kulturhus komen mensen samen om te leren, te creëren, te ontmoeten en om zich te laten inspireren. In elk kulturhus zijn zowel de bibliotheek als Saam Welzijn gevestigd. Zangkoren repeteren er wekelijks, er zijn workshops en cursussen. Culturele verenigingen organiseren er hun bijeenkomsten en kunstenaars vinden er ruimte om hun werk te tonen of te maken. Ook inwoners met een goed idee of initiatief op sociaal-cultureel gebied kunnen terecht bij het kulturhus. Of het nu gaat om een kleine tentoonstelling, een lezing, een activiteit voor jongeren of een samenwerking met een school: de deuren staan letterlijk en figuurlijk open. Door deze veelzijdige functie vervullen de kulturhusen een sleutelrol in het culturele ecosysteem van Dalfsen. Zij verbinden informele en formele cultuur, jong en oud, en vrijwillige inzet met professionele ondersteuning. Het is de plek waar initiatieven ontstaan, groeien en gedragen worden door de gemeenschap zelf. Door te investeren in sterke Kulturhusen bouwen we aan levendige en veerkrachtige dorpen, waar cultuur geen luxe is, maar een vanzelfsprekend onderdeel van het dagelijks leven.

Bibliotheek

De bibliotheek neemt een bijzondere plek in binnen het Kulturhus. Naast het uitlenen van boeken vervult de bibliotheek een wettelijke culturele opdracht: het bevorderen van lezen, persoonlijke ontwikkeling, cultuurparticipatie en digitale vaardigheden. Deze opdracht sluit naadloos aan op ons cultuurbeleid, waarmee we inzetten op brede toegankelijkheid van cultuur, persoonlijke ontwikkeling en sociale cohesie. Vanuit de Kulturhusen biedt de bibliotheek ondersteuning en begeleiding bij initiatieven van inwoners die passen bij de opdracht van de bibliotheek. In de kleinere kernen is de bibliotheek vaak de enige laagdrempelige culturele voorziening. Juist daarom is haar aanwezigheid in de kulturhusen zo waardevol: het zorgt voor levendigheid, continuïteit en verbinding binnen de gemeenschap. Door intensief samen te werken met scholen, welzijnspartners en culturele verenigingen vormt de bibliotheek een onmisbare spil in het culturele netwerk van Dalfsen.

Saam Welzijn

In elk Kulturhus is ook Saam Welzijn gevestigd, de welzijnsorganisatie die in de hele gemeente Dalfsen actief is. Saam is er voor jong en oud en richt zich op het versterken van de veerkracht van inwoners en gemeenschappen. Vanuit de Kulturhusen biedt Saam ondersteuning aan vrijwilligers, buurtnetwerken, initiatieven en individuele inwoners. Of het nu gaat om hulp bij het organiseren van een activiteit, het opzetten van een buurtproject of het vergroten van betrokkenheid en inclusie: Saam werkt vanuit nabijheid en met aandacht voor wat leeft in de kern. Door de aanwezigheid van Saam in de Kulturhusen ontstaat een natuurlijke kruisbestuiving tussen welzijn, cultuur en gemeenschapskracht.

Theater De Stoomfabriek

Theater De Stoomfabriek in Dalfsen biedt jaarlijks een veelzijdig programma met cabaret, muziek, toneel, film en kindervoorstellingen. De programmering is laagdrempelig en van hoge kwaliteit, met ruimte voor zowel professionele makers als lokale talenten. Het theater is daarmee niet alleen een podium, maar ook een broedplaats voor talentontwikkeling en culturele ontmoeting. Het theater wordt grotendeels gerund door vrijwilligers. Dit zorgt voor een warme en persoonlijke sfeer. De samenwerking met onder andere kulturhus Trefkoele+ maakt het bovendien mogelijk om ook grotere producties en evenementen te organiseren, die bijdragen aan de culturele uitstraling van de hele gemeente.

Daarnaast wordt in de komende beleidsperiode onderzocht of er in Nieuwleusen voldoende behoefte is aan het realiseren van een kleinschalige theaterfunctie. Hierbij wordt gekeken naar bestaande culturele initiatieven, potentiële locaties, samenwerking met lokale partijen en de wensen van inwoners. Dit onderzoek sluit aan bij de ambitie om cultuur in alle kernen van de gemeente op een toegankelijke manier zichtbaar en beleefbaar te maken.

Samenwerking als fundament

De kracht van het culturele veld in Dalfsen ligt in de samenhang tussen deze instellingen. De Kulturhusen met daarin alle culturele en maatschappelijke organisaties en het theater vullen elkaar aan, versterken elkaar en maken cultuur toegankelijk voor iedereen. Door actief met hen samen te werken op het gebied van programmering, educatie, participatie en promotie bouwen we aan een toekomstbestendig cultureel ecosysteem waarin elke inwoner, ongeacht achtergrond, een plek kan vinden om zich te ontwikkelen, te uiten en zich thuis te voelen.

Hoofdstuk 7 - Cultureel erfgoed

In Dalfsen hechten we grote waarde aan het koesteren en doorgeven van ons cultureel erfgoed aan toekomstige generaties. Onze streektaal, verhalen, gebruiken en tradities vormen het fundament van onze gemeenschap. Ze vertellen wie we zijn, waar we vandaan komen en versterken het gevoel van verbondenheid tussen inwoners. Juist in een tijd van snelle veranderingen en maatschappelijke onzekerheden biedt het kennen en beleven van ons erfgoed verbinding, herkenning en vertrouwen.

Deze verbondenheid draagt bij aan positieve gezondheid: het gevoel ergens bij te horen en je omgeving te begrijpen zijn immers belangrijke bouwstenen voor welzijn en veerkracht. Vanuit deze overtuiging zetten we in op het bevorderen van kennis en beleving van het lokale erfgoed. We ondersteunen initiatieven die verhalen, gebruiken en tradities uit de gemeente Dalfsen zichtbaar en beleefbaar maken voor inwoners van alle leeftijden - bijvoorbeeld via erfgoedwandelingen, lokale tentoonstellingen, streekhistorische publicaties en educatieve projecten voor scholen.

Schatkamer van Dalfsen

Met deze inzet bouwen we voort op de koers die is uitgezet in het cultuurbeleid 2017-2020: *"Schatkamer van Dalfsen - ruimte voor initiatief"*. Dit beleid legde de basis voor een cultuurklimaat waarin ruimte is voor eigenheid, initiatief en samenwerking. De komende jaren willen we deze lijn versterken door erfgoed niet alleen te bewaren, maar ook actief te verbinden met actuele maatschappelijke thema's en het culturele leerecosysteem. Zo blijft de schatkamer van het DNA van Dalfsen levend, relevant en inspirerend voor iedereen.

Historische Kring Dalfsen & Historische Vereniging Nijluis van Vrogger

De historische verenigingen in de gemeente Dalfsen (Historische Kring Dalfsen en Nijluis van Vrogger) leveren al jarenlang een waardevolle bijdrage aan het zichtbaar en beleefbaar maken van het lokale erfgoed. Dankzij de inzet van een grote groep vrijwilligers worden activiteiten georganiseerd zoals het beheren van de beeldbank, genealogisch onderzoek, lezingen, tentoonstellingen, schoolprojecten en andere educatieve projecten voor jong en oud enzovoorts. Op diverse locaties in onze gemeente staan digitale zuilen waarop de historische verenigingen de geschiedenis zichtbaar maken. Deze verenigingen vormen het levende bewijs van het 'DNA van Dalfsen' en verdienen daarvoor grote waardering.

Op basis van historische afspraken is de Historische Kring Dalfsen gehuisvest in Trefkoele+, waarvoor de gemeente jaarlijks een bijdrage verstrekt. Hiervan is € 8.755 bestemd voor activiteiten; het grootste deel betreft een tegemoetkoming in de huisvestingskosten. In 2026 wil de gemeente, mede in het kader van de harmonisatie van de Kulturhusen, onderzoeken of deze constructie anders kan worden vormgegeven.

Stichting DNA van Dalfsen

Deze stichting, die voortkomt uit beide historische verenigingen, is opgericht naar aanleiding van de bijzondere archeologische vondsten in Ooster Dalfsen in 2015 en het daaropvolgende cultuurbeleid. De stichting beheert de website [DNA van Dalfsen](#), die als doel heeft om alle verzamelde kennis te borgen en het lokale erfgoed zichtbaar en toegankelijk te maken voor een breed publiek. Binnen de stichting werken de lokale historische verenigingen nauw samen aan het verzamelen, presenteren en doorgeven van het erfgoed van de gemeente Dalfsen.

De gemeente ondersteunt dit initiatief als een voorbeeld van hoe erfgoed, lokale betrokkenheid en digitale toegankelijkheid kunnen samenkomen. In 2025 is de website uitgebreid met actuele thema's zoals *80 Jaar Vrijheid Dalfsen* en het *Boerderijnamenproject*, waarbij ruim 100 boerderijen met een naambord herkenbaar zijn gemaakt. Daarmee draagt DNA van Dalfsen bij aan het levend houden van lokale geschiedenis en versterkt het de verbinding tussen verleden, heden en gemeenschap.

Vanuit de vorige periode lag nog de opdracht om het DNA levend te houden, door corona en wisseling van besturen is deze doelstelling vertraagd. Het budget daarvoor is blijven staan. De gemeente Dalfsen wil de stichting in de komende jaren inspireren en ondersteunen om dit weer op te pakken.

Samen met meerdere culturele en maatschappelijke partners, te werken aan een DNA van Dalfsen

Deze nieuwe fase richt zich niet alleen op het verzamelen van verhalen en informatie, maar ook op het actief beleven en doorgeven van cultuurhistorie en erfgoed. Denk daarbij aan educatie, publieksactiviteiten en het zichtbaar maken van het lokale verleden in de openbare ruimte. Zo bouwen we samen aan een breed gedragen en dynamisch erfgoedaanbod dat leeft onder inwoners en aansluit bij onze ambities voor participatie en cultuurbeleving.

Ondersteuning materieel erfgoed

Voormalige Synagoge Dalfsen

De voormalige Synagoge in Dalfsen ontvangt een jaarlijks een bedrag dat is bestemd voor het onderhoud van het gebouw onderhouden en het organiseren van activiteiten en exposities. In het huidige cultuurbeleid staat beschreven dat de vergoeding voor de synagoge opgenomen kan worden in het monumentenbeleid. Binnen het erfgoedprogramma is geen budget beschikbaar voor de ondersteuning van de synagoge. De synagoge geeft aan dat ze zonder de subsidie van de gemeente over een aantal jaren financieel niet meer kunnen voortbestaan. Vanwege het maatschappelijke belang van de synagoge is besloten om deze subsidie te continueren.

Deze subsidie wordt op dit moment bekostigd vanuit het budget voor cultuurbeleid.

Jaarlijkse subsidie: 2.500 euro

Molens

In de gemeente Dalfsen kennen we drie molens, waarvan er twee (de Westermolen en Molen Fakkert) gemeentelijk eigendom zijn. Het onderhoud van molens is een kostbare zaak. Waar de gemeentelijke molens onderhouden worden door de gemeente, is de stichting Molen Massier verantwoordelijk voor het onderhoud met de bijbehorende financiën. Een enorme uitdaging, zo geven zij zelf aan. Maar het is de moeite waard. Want Molen Massier in Nieuwleusen is meer dan een monumentaal bouwwerk: het is een herkenningspunt en een stukje levend erfgoed. Daarnaast speelt de molen een actieve rol in het sociale en culturele leven van de gemeenschap. Rondom de molen worden jaarlijks diverse activiteiten georganiseerd die mensen samenbrengen en bijdragen aan ontmoeting, educatie en verbinding — van schoolbezoeken en rondleidingen tot evenementen waarbij lokale verenigingen betrokken zijn. Daarmee is de molen niet alleen van historische waarde, maar ook van betekenis in het hier en nu: als plek waar erfgoed, gemeenschapszin en cultuur elkaar ontmoeten.

Om het onderhoud van Molen Massier te bekostigen, doet het bestuur van de stichting jaarlijks een aanvraag voor evenementensubsidie voor de Voorjaarsmarkt. De opbrengst van deze markt komt ten goede aan de instandhouding van de molen. Hoewel het evenement een breed draagvlak kent en bijdraagt aan gemeentelijke doelen zoals samenwerking tussen verenigingen en het versterken van de sociale cohesie, betreft het in de praktijk een 'verkapte exploitatiesubsidie'.

In de Kadernota Cultuur is opgenomen dat de ondersteuning van molens onderdeel kan uitmaken van het erfgoedprogramma. Op dit moment is daarbinnen echter nog geen financiële ruimte. Omdat Molen Massier een zichtbaar en betekenisvol onderdeel vormt van het Dalfser erfgoed én omdat de stichting actief bijdraagt aan het culturele klimaat van Nieuwleusen, wordt voorgesteld om Molen Massier vanaf 2026 een structurele exploitatiesubsidie van € 2.500 per jaar toe te kennen. Dit betekent een nieuwe subsidieverplichting waarvoor aanvullende middelen nodig zijn.

Jaarlijkse subsidie: 2.500 euro

Ondersteuning immaterieel erfgoed

In het kader van het cultuurbeleid neemt immaterieel erfgoed een bijzondere plaats in. Het gaat hierbij om levende tradities, rituelen, kennis en vaardigheden die van generatie op generatie worden doorgegeven en een belangrijk onderdeel vormen van onze culturele identiteit. In onze gemeente zien we dit onder andere terug in onze muziekverenigingen, toneelverenigingen, historische verenigingen, ambachtelijke vakmanschap en lokale feesten en gebruiken. Deze vormen van immaterieel erfgoed dragen bij aan de sociale samenhang, het gemeenschapsgevoel en het culturele bewustzijn van inwoners. Het is van belang om dit erfgoed te koesteren, zichtbaar te maken en toekomstbestendig te houden.

Verlichte carnavalsoptocht Lemelerveld

De verlichte carnavalsoptocht in Lemelerveld is een evenement met een grote toeristische én maatschappelijke waarde. De optocht trekt niet alleen duizenden mensen naar onze gemeente, het traject ernaartoe draagt aantoonbaar bij aan gezondheid, sociale cohesie, samenwerking en creatieve ontwikkeling. Een groot deel van de inwoners van Lemelerveld is hier een groot deel van het jaar mee bezig. Jongeren en ouderen bouwen samen aan de wagens die zij met elkaar hebben ontworpen. Daarnaast doen jongeren allerlei nieuwe praktische vaardigheden op zoals timmeren, lassen, solderen, elektriciteit enzovoorts.

Om de continuïteit en toegankelijkheid van dit evenement te waarborgen, is structurele financiële ondersteuning noodzakelijk. De organiserende carnavalsvereniging heeft aangegeven dat de oplopende kosten voor vergunningen en organisatie niet langer uitsluitend kunnen worden opgevangen met sponsorbijdragen. Structurele subsidiëring is daarmee een voorwaarde voor het voortbestaan van de optocht. Het ondersteunen van de verlichte carnavalsoptocht met een structurele subsidie past binnen het bredere doel van het gemeentelijk beleid om culturele activiteiten in te zetten als preventief middel. Met deze investering behouden we een sterk verbindend evenement dat op vele fronten bijdraagt aan het welzijn van onze inwoners én aan de profilering van onze gemeente.

Jaarlijkse subsidie: 10.000 euro

Intocht van Sinterklaas

De Intocht van Sinterklaas is voor veel kinderen een eerste kennismaking met cultureel erfgoed en speelt bovendien een grote rol in het versterken van de sociale samenhang. Om het culturele karakter hiervan te behouden stellen we hiervoor een financiële bijdrage beschikbaar: €500 voor de grotere kernen (Lemelerveld, Nieuwleusen en Dalfsen) en €250 voor de kleinere kernen (Oudleusen en Hoonhorst).

Jaarlijkse subsidie: 2.000 euro

Verkenning lidmaatschap Kameroad van de Overijsselacademie

De Overijsselacademie ondersteunt via het Erfgoedplatform Overijssel erfgoedorganisaties, historische verenigingen en vrijwilligers met kennis, netwerken en inspiratie, met als doel het erfgoed toegankelijk te maken voor een breed publiek. Daarnaast richt de academie zich op het versterken van de Nedersaksische taal en cultuur.

Een lidmaatschap bij de Overijsselacademie is voor Dalfsen een strategische investering in identiteit, cultuur en samenleving. Het lidmaatschap:

- geeft toegang tot kennis, netwerken en erfgoedcoaches die de gemeente, historische verenigingen ondersteunen bij beleidsontwikkeling en uitvoering,
- versterkt lokale erfgoedorganisaties en vrijwilligers door trainingen, praktische handvatten en het betrekken van nieuwe generaties,
- zorgt voor digitalisering en zichtbaarheid van verhalen en collecties, onder andere via de Verhalenbank,
- biedt aansluiting bij provinciale programma's, waaronder het jubileum 500 jaar Overijssel in 2028, waarmee Dalfsen haar eigen geschiedenis en tradities zichtbaar kan positioneren,
- draagt bij aan sociale cohesie, gemeenschapszin en een inclusieve samenleving waarin inwoners zich herkennen en verbonden voelen. Daarmee levert de Overijsselacademie niet alleen een meerwaarde op voor het erfgoedveld in Dalfsen, maar ook voor de bredere maatschappelijke opgaven waar de gemeente voor staat.
- biedt deelname aan programma's die erop gericht zijn de Nedersaksische taal en cultuur niet alleen te behouden, maar ook actief bijdragen aan educatie. Inwoners krijgen de kans hun streektaal met trots door te geven, vrijwilligers en verenigingen worden ondersteund met kennis en instrumenten zoals het Zoargzakboek, speciaal ontwikkeld voor zorgverleners, ondersteunt effectieve communicatie in streektaalen in de zorgsector. Hiermee positioneert de gemeente zich zichtbaar binnen de bredere regionale beweging rond het Nedersaksisch.

Om op de hoogte te blijven van ontwikkelingen op het gebied van erfgoed en om waar nodig ondersteuning te kunnen ontvangen, willen we in de komende beleidsperiode verkennen of een Kameroad-lidmaatschap bij de Overijsselacademie meerwaarde biedt voor de gemeente Dalfsen.

Om de meerwaarde van het Kameroad-lidmaatschap concreet te kunnen beoordelen, zal de gemeente Dalfsen gedurende de komende twee jaar op proef deelnemen aan het lidmaatschap van de Overijsselacademie. De bijdrage hiervoor bedraagt 0,15 cent per inwoner per jaar.

Jaarlijkse subsidie: 4.500 per jaar

Hoofdstuk 8 - Cultuur als drager van kwalitatief toerisme

Naast de sociale en educatieve waarde ziet de gemeente Dalfsen cultuur ook als een belangrijke motor voor kwalitatief toerisme. We verwelkomen graag bezoekers die belangstelling hebben voor kunst, cultuur en erfgoed. Culturele voorzieningen en evenementen, maar ook landschapskunst en historische locaties, dragen bij aan de aantrekkelijkheid van onze gemeente voor deze doelgroep. Veel recreatieve kwaliteit van Dalfsen is gekoppeld aan cultuur. Een mooi voorbeeld hiervan is de internationale kunstroute *Kunstwegen*, die door het Vechtdal loopt en ook een belangrijk deel van onze gemeente doorkruist. Het wordt ook wel het grootste openluchtmuseum van Europa genoemd. Deze openluchtgalerie van ruim 180 kilometer verbindt kunst, landschap en geschiedenis, en vormt daarmee een unieke beleving voor zowel inwoners als bezoekers. De gemeente Dalfsen heeft deze kunstroute overigens verlengd met een extra lus die langs de openbare kunstwerken in onze gemeente voert.

Musea

Ook de musea in onze gemeente dragen bij aan dit aanbod. In Nieuwleusen zijn twee musea gevestigd die elk op hun eigen wijze het culturele verhaal vertellen. Museum *Palthehof* biedt een kijkje in de lokale geschiedenis en het leven van vroeger in Nieuwleusen en omgeving. Het *Nationaal Grammofoonmuseum* herbergt een bijzondere collectie geluidsapparatuur en laat bezoekers de ontwikkeling van de geluidsreproductie beleven — van fonograaf tot jukebox. Deze musea zijn niet alleen waardevolle bewaarplaatsen van erfgoed, maar ook aantrekkelijke bestemmingen voor bezoekers met interesse in geschiedenis, techniek en cultuur.

Culturele evenementen

Daarnaast spelen ook culturele evenementen een belangrijke rol in het toeristische profiel van Dalfsen. Activiteiten zoals *Kunst om Dalfsen*, waarbij lokale en regionale kunstenaars hun werk tonen op bijzondere locaties, brengen kunst letterlijk dichtbij het publiek. *Muziek in Tuinen* biedt bezoekers een unieke ervaring waarbij livemuziek wordt uitgevoerd in de intieme setting van particuliere tuinen, wat zorgt voor laagdrempelige ontmoeting en beleving in een bijzondere sfeer. *Festival de Vecht* benadrukt de verbinding tussen cultuur en het landschap langs de Vecht met muziek, theater en poëzie op verrassende locaties. En tijdens *Proef Dalfsen* komen cultuur en streekproducten samen in een sfeervolle setting die zowel bewoners als bezoekers aanspreekt. Door cultuur op deze manier in te zetten als toeristische trekker, versterken we niet alleen het culturele profiel van Dalfsen, maar stimuleren we ook de lokale economie op een duurzame manier. Cultuur draagt zo bij aan een vitale gemeente waarin leefbaarheid, welzijn en economische ontwikkeling hand in hand gaan.

Eigen kracht

Wat deze culturele voorzieningen en evenementen extra bijzonder maakt, is dat ze grotendeels draaien op eigen kracht. De betrokken organisaties werken met eigen begrotingen, vaak ondersteund door vrijwilligers, sponsors en incidentele subsidies. Dit getuigt van een groot lokaal draagvlak en ondernemerschap binnen de culturele sector. De gemeente erkent deze inzet en waardeert de economische en maatschappelijke bijdrage die deze initiatieven leveren. Door cultuur op deze manier in te zetten als toeristische trekker, versterken we niet alleen het culturele profiel van Dalfsen, maar stimuleren we ook de lokale economie op een duurzame manier. Cultuur draagt zo bij aan een vitale gemeente waarin leefbaarheid, welzijn en economische ontwikkeling hand in hand gaan.

Kunstwegen

Per 1 juni 2016 heeft de gemeente Dalfsen haar lidmaatschap en daarmee de subsidierelatie met Kunstwegen opgezegd. De reden hiervan was dat op dat moment slechts drie kunstwerken op Dalfser grondgebied stonden. Deze werden door de gemeente zelf onderhouden. Inmiddels is de route overgenomen door Museum De Fundatie en wordt er intensief samengewerkt met het Duitse deel van de route. In de nieuwe vorm en in deze nieuwe tijd, waarin wandelen en fietsen de norm is en waarin er veel belang wordt gehecht aan beleving, is Kunstwegen een kansrijke route geworden. De Provincie Overijssel en de Vechtdalgemeenten Zwolle, Dalfsen, Ommen en Hardenberg zijn gevraagd om de komende jaren een bijdrage te leveren voor het up-to-date maken van de route en de middelen om de route goed in de markt te zetten. Het college heeft in 2024 besloten om een eenmalige bijdrage te leveren en de vervolfinanciering te laten afhangen van de prestatieafspraken die met De Fundatie zijn gemaakt. (Zie bijlage 4a en 4b)

Subsidie in 2025: 12.000 euro. Na evaluatie van vanaf 2026 max 2.500 euro afhankelijk van het behalen van de prestatieafspraken

Hoofdstuk 9 - Een Cultuurpenning voor de gemeente Dalfsen

Cultuur leeft. Niet alleen in grote zalen en musea, maar juist ook dichtbij huis - in onze Kulturhusen, muziekverenigingen, het theater, op scholen en op straat. Kunst en cultuur verbinden ons, brengen ons in beweging, zorgen voor verbeelding en ontmoeting. Achter die culturele rijkdom staan vaak mensen die jarenlang met passie, toewijding en zonder veel ophef werken aan iets groots: het verrijken van onze samenleving.

In de komende periode willen we als gemeente een nieuwe manier ontwikkelen om deze mensen zichtbaar te waarderen: de **Cultuurpenning van de gemeente Dalfsen**. Deze penning wordt een eerbetoon aan inwoners die een bijzondere prestatie hebben geleverd op cultureel gebied of met hun inzet het verschil maken. Mensen die verhalen vertellen, anderen samenbrengen, geschiedenis bewaren of nieuwe perspectieven openen. Of zij nu op het podium staan of er juist achter opereren - als kunstenaar, vrijwilliger of organisator - hun bijdrage verdient erkenning.

De Cultuurpenning is nog in ontwikkeling. We onderzoeken in de komende tijd hoe we deze vorm kunnen geven: wie we willen eren, hoe de selectie plaatsvindt en hoe de uitreiking aansluit bij het karakter van onze gemeente. Het is onze ambitie om hiermee niet alleen erkenning te geven voor bewezen inzet, maar ook een inspirerend signaal af te geven over de waarde van cultuur in onze gemeenschap.

Hoofdstuk 10 - Subsidieregelingen

De gemeente Dalfsen hecht waarde aan eigen initiatief, betrokkenheid en verantwoordelijkheid van inwoners en organisaties. Dat betekent dat niet alles gesubsidieerd moet worden. Tegelijkertijd zien we dat veel waardevolle activiteiten in onze gemeente worden gedragen door vrijwilligers en organisaties zonder winstoogmerk. Juist deze initiatieven - van muziekverenigingen tot evenementen en buurtprojecten - spelen een belangrijke rol in het versterken van de sociale samenhang, het bevorderen van de ontwikkeling van jongeren en het tegengaan van eenzaamheid. Om die reden kiezen we er bewust voor om op een aantal terreinen financiële ondersteuning te bieden. Denk aan bijvoorbeeld aan subsidies voor muziekonderwijs, zodat dit toegankelijk blijft voor iedereen, of aan regelingen als de Evenementensubsidie en het Noaberfonds Dalfsen, die helpen om lokale ideeën en ontmoetingen mogelijk te maken. Zo investeren we doelgericht in wat de gemeenschap sterker maakt, zonder dat we alles willen overnemen of sturen.

Onze cultuursubsidies zijn onderverdeeld in vier stromen:

a. Subsidieregelingen die bijdragen aan evenementen en (nieuwe) initiatieven

Evenementensubsidie

Het organiseren en bezoeken van evenementen draagt bij aan de sociale cohesie, aan het kunnen inzetten van talenten, samen plezier hebben en trots zijn op wat we met elkaar weten neer te zetten. Met de [Subsidieregeling Evenementen](#) ondersteunen we evenementen die een positieve impact hebben op onze inwoners en die bijdragen aan de profilering van de gemeente Dalfsen. De subsidie kan vier keer per jaar worden aangevraagd: voor 1 januari, 1 mei, 1 september of 15 oktober van elk jaar. De subsidieregeling is bedoeld om verschillende soorten evenementen te ondersteunen.

Subsidieplafond per jaar: 30.000 euro

Noaberfonds (voorheen Initiatieven uit de Samenleving)

Met het Noaberfonds Dalfsen wil de gemeente Dalfsen bewoners en organisaties inspireren om samen te werken aan een fijne leefomgeving en een sterk sociaal netwerk. Projecten die bijdragen aan de leefbaarheid, culturele groei, of ruimtelijke kwaliteit in onze gemeente, komen in aanmerking voor een subsidie uit het Noaberfonds Dalfsen. Op deze manier wordt het mogelijk nieuwe ideeën uit te voeren die anders misschien niet zijn te realiseren. [Noaberfonds Dalfsen, subsidieregeling | Gemeente Dalfsen](#)

Subsidieplafond per jaar: 50.000 euro

b. Structurele subsidieregelingen die bijdragen aan ons lokale culturele klimaat

Ondersteuning fanfare- en harmonieverenigingen (Hafabra)

Wat zouden onze kernen zijn zonder hun muziekvereniging. Op Koningsdag, 4 mei, het inhalen van de wandel driedaagse en als aanvulling op de dorpsfeesten. Muziekverenigingen maken deel uit van ons DNA. Daarom vinden wij het waardevol om onze muziekverenigingen te ondersteunen. Om ervoor te zorgen dat deelname aan een muziekvereniging betaalbaar blijft, ontvangen de drie fanfare- en harmonieverenigingen (Dalfsen, Nieuwleusen en Lemelerveld) een basissubsidie van 4000 euro per jaar.

Aan deze regeling willen we Jongenskoor Dalfsen toevoegen. Het Jongenskoor is van uitzonderlijk hoge kwaliteit en zet Dalfsen landelijk nadrukkelijk op de culturele kaart. Maar net zo belangrijk is de sociale functie van dit koor. Evenals de muziekverenigingen functioneert ook het Jongenskoor niet zonder een goede dirigent en gedegen zanglessen en een goede oefenlocatie. Daarom krijgt deze regeling de naam HaFaBraZa.

Jaarlijkse subsidie: 16.000 euro

Jeugdedensubsidie

De kosten voor een jeugdopleiding bij de harmonie/fanfare en het Jongenskoor zijn erg hoog. De verenigingen moeten jarenlang veel geld investeren in de opleiding van jeugdleden, zonder dat ze daar direct baat bij hebben. Daarnaast zijn nieuwe jeugdleden noodzakelijk voor het voortbestaan van de verenigingen. De muziekverenigingen en het Jongenskoor ontvangen daarom subsidie voor de jeugdopleiding. Hierdoor blijft het lidmaatschap betaalbaar voor de leden.

Op dit moment subsidieert deze regeling 50% van de feitelijke opleidingskosten. De subsidieregeling heeft geen subsidieplafond, waardoor er niet gestuurd kan worden op de feitelijke kosten voor deze regeling en de kosten per vereniging per jaar sterk kunnen verschillen.

Daarom willen we de subsidieregeling vereenvoudigen en een vast bedrag per leerling beschikbaar stellen. We gaan hierbij uit van leerlingen tot 18 jaar. (deze subsidie kan aangevraagd worden voor leerlingen die op 1 januari van het desbetreffende jaar nog geen 18 jaar zijn).

- Voor leerlingen van de muziekverenigingen bedraagt de subsidie €250 per leerling per jaar, mede omdat de aanschaf en het gebruik van muziekinstrumenten hoge kosten met zich meebrengen.
- Voor leerlingen van het Jongenskoor bedraagt de subsidie €100 per leerling per jaar.

Subsidieplafond per jaar: 21.000 euro

Compensatieregeling zaalhuur

De [compensatieregeling zaalhuur](#) is een subsidieregeling waarbij amateurkunstverenigingen en koren de mogelijkheid krijgen om een presentatie van hun vereniging te geven op een van de openbare podia in de gemeente Dalfsen. Openbare podia zijn bijvoorbeeld de Kulturhusen en theater De Stoomfabriek, maar dit kunnen ook andere locaties zijn. De verenigingen kunnen maximaal 50% van de werkelijke zaalhuurkosten vergoed krijgen tot een maximum van 500 euro per jaar. Met name kleine verenigingen geven aan dat ze baat hebben bij de regeling. Zonder de regeling kunnen ze het zich niet veroorloven om op te treden.

Subsidieplafond per jaar: 5.000 euro

Jeugdfonds sport en cultuur

De afgelopen jaren heeft de gemeente meegedaan aan het Jeugdfonds sport en cultuur. Door een bijdrage aan het Jeugdfonds sport en cultuur kunnen ook kinderen en jongeren uit gezinnen met een laag inkomen meedoen aan bijvoorbeeld muziek- of theater les. Het aantal jongeren dat deelneemt aan het Jeugdfonds is een stuk lager dan het aantal jongeren dat aanspraak kan maken op het Jeugdfonds. Het is daarom belangrijk om blijvend tijd te investeren in het bereiken van jongeren en kinderen. Om meer jongeren te bereiken, is ook verbinding gezocht tussen de kindregeling en het Jeugdfonds sport en cultuur. Zo worden ouders op het aanvraagformulier voor de kindregeling gelijk geattendeerd op het Jeugdfonds.

Subsidieplafond per jaar: n.v.t. op het cultuurbudget

Volwassenenfonds Sport & Cultuur

Het Volwassenenfonds Sport & Cultuur neemt financiële drempels weg zodat volwassenen die rond het bestaansminimum leven aan sport of cultuur kunnen doen. Daarmee dragen we bij aan de fysieke en mentale gezondheid van mensen. We werken hiervoor samen met gemeenten, landelijke, provinciale en lokale partners. Zo zetten we samen een belangrijke stap naar een gezonde samenleving, waarin iedereen kan meedoen. Wij betalen de contributie en lesgelden voor sport en cultuur en in sommige gevallen de materialen die er nodig zijn.

Subsidieplafond per jaar: n.v.t. op het cultuurbudget

Week van ALLE Kunsten

In de afgelopen jaren is de Week van de ALLE Kunsten (WAK) uitgegroeid tot een succesvol evenement, waarin alle culturele verenigingen en cultuurondernemers hun deuren openzetten voor uitvoeringen, workshops en proeflessen. De WAK wordt georganiseerd door de cultuurcoach in samenwerking met de besturen van de diverse verenigingen. De Provincie Overijssel stelt hiervoor jaarlijkse een budget van € 5.000 beschikbaar op basis van gemeentelijke cofinanciering.

Jaarlijkse subsidie: 5.000 euro

c. Wettelijk verplichte subsidieregelingen

Cultuureducatie

Cultuureducatie wordt grotendeels bekostigd uit landelijke en provinciale subsidiestromen op voorwaarde van cofinanciering van de gemeenten. Hoewel iedere gemeente eigen invulling kan geven aan cultuureducatie, moet dit wel binnen de wettelijke kaders van cultuuronderwijs passen. Om deze subsidie te verkrijgen moeten de basisscholen en de gemeente o.a. een intentieverklaring ondertekenen waarin wordt afgesproken te gaan samenwerken op de manier zoals vastgelegd in het cultuureducatiebeleid. Voorwaarde voor de provinciale bijdrage is cofinanciering. Vanuit de regeling Cultuureducatie Provincie Overijssel ontvangt de gemeente Dalfsen €6,50 per leerling per jaar.

De teldatum is 1 oktober 2023. De gemeente vult dit bedrag aan met €7,50, zodat er in totaal €14,- per leerling beschikbaar is vanuit deze regeling. Het Agnietencollege ontvangt een vaste bijdrage van 3.000 per jaar.

Jaarlijkse subsidie: 23.047 euro

RTV Vechtdal

De gemeente ontvangt vanuit het Rijk geld voor de ondersteuning van de lokale omroep. Dit geld wordt 1-op-1 doorgezet. Het is een wettelijke taak van de gemeente om een lokale omroep te ondersteunen. De financiering gaat in de nabije toekomst veranderen. Dan ontvangen de omroepen hun financiering direct vanuit het Rijk en kunnen gemeenten een vrije bijdrage geven. De datum waarop dit ingaat is nog niet bekend. Tot die tijd is de gemeente verplicht om een subsidie te verlenen op basis van een vaste bijdrage per huishouden. Het bestuur van RTV Vechtdal heeft inmiddels laten weten jaarlijks 40.000 euro aan te vragen bij de gemeente Dalfsen, met ingang van 2026.

Jaarlijkse subsidie: fluctueert afhankelijk van het richtsnoerbedrag en het aantal huishoudens is dit om en nabij 18.300 euro. Dit bedrag wordt uitgekeerd via het VNG.

Voor de vorming van een streekomroep vraagt de omroep een extra bijdrage van 40.000 per jaar. Over deze vraag wordt de raad op een later moment een voorstel voorgelegd.

Hoofdstuk 11 - Financiën

Bij het vaststellen van de Kadernota Cultuur 2021-2024 heeft de gemeenteraad gekozen voor scenario 2, met een structureel cultuurbudget van €220.000 per jaar. In het Uitvoeringsprogramma Cultuur 2025-2029 wordt voorgesteld om binnen dit bestaande budget drie nieuwe structurele subsidies op te nemen: een jaarlijkse bijdrage van €2.500 voor Molen Massier in Nieuwleusen, €10.000 voor de Verlichte Optocht in Lemelerveld en €2.000 voor de intocht van Sinterklaas. Daarnaast wordt voorgesteld om voor een periode van twee jaar deel te nemen aan het *Kamerod-lidmaatschap* van de Overijsselacademie. Deze deelname wordt binnen de gemeente als een proefperiode beschouwd. De incidentele uitgave van €4.500 per jaar wordt gedekt uit het incidentele budget *Initiatieven uit de Samenleving* en valt daarmee buiten het structurele cultuurbudget.

Financiën	Euro
Cultuureducatie	23.047
Evenementensubsidie	30.000
Noaberfonds	50.000
Hafabra	16.000
Jeugdledensubsidie (250 per leerling per jaar)	24.000
Zaalhuurcompensatie	5.000
Naschoolse activiteiten	2.500
Voormalige Synagoge	2.500
Molen Massier	2.500
Historische Kring Dalfsen	8.755
Kunstwegen (Subsidiekosten in 2024 en 2025 12.000 per jaar. Na evaluatie vanaf 2026 max 2.500 euro afhankelijk van het behalen van de prestatieafspraken)	2.500
VAKTOR	3.500
RTV Vechtdal (richtsnoerbedrag per huishouden)	18.500
Verlichte Optocht Lemelerveld	10.000
Intocht Sinterklaas	2.000
Netwerkbijeenkomsten	3.000
Cultuurpenning	500
Week van Alle Kunsten	5.000
Overige initiatieven	13.203
subtotaal	220.005
*Pilot lidmaatschap Kameroad Overijsselacademie	4.500
Totaal	224.505

De 18 maatschappelijke resultaten uit het Preventiebeleid

1.

Inwoners voelen zich gezonder en vitaler. Specifieke aandacht voor jeugd en lage SES (waaronder statushouders).

2.

Inwoners hebben een gezondere leefstijl en bewegen voldoende om gezond te blijven en maken gezonde keuzes op het gebied van voeding.

3.

Inwoners zijn beter in staat om de verleiding m.b.t. genotsmiddelen, alcohol, online gokken, social media, gamen en de nieuwe middelen te weerstaan en daar meer verantwoord mee om te gaan.

4.

Inwoners voelen zich minder eenzaam en voldoende mentaal weerbaar in situaties die een (grote) impact hebben op het persoonlijk leven.

5.

Inwoners ervaren geen armoede, zij voelen geen financiële drempels om zichzelf te voorzien in basisbehoeften. Met specifieke aandacht voor lage SES en statushouders en alleenverdieners.

6.

Inwoners steunen elkaar en ervaren hierdoor noaberschap.

7.

Inwoners zoeken de oplossing voor hun problemen in eerste instantie binnen hun eigen netwerk.

8.

Inwoners vinden hun weg naar beschikbare diensten en voorzieningen en ervaren de hulp als passend.

9.

Inwoners hebben de basisvaardigheden, lezen, schrijven, rekenen, digitale vaardigheden en sociale vaardigheden om te kunnen participeren in de samenleving. Met specifieke aandacht voor statushouders en kwetsbare inwoners.

10.

Inwoners ervaren een betekenisvolle daginvulling. Met specifieke aandacht voor ouderen, statushouders, mensen met een (verstandelijke) beperking en mensen met psychische kwetsbaarheid

11.

Inwoners ervaren hun woonomgeving en hun woning als passend om zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen wonen. En zetten hiervoor tijdig de nodige stappen.

12.

Aanstaande ouders en ouders van kinderen (0-18 jr) hebben voldoende vaardigheden en vertrouwen in hun eigen kunnen om hun kinderen op te voeden en op te laten groeien in een veilige, stabiele en gezonde omgeving.

13.

Kinderen krijgen waar nodig hulp bij het opgroeien. Ouders krijgen waar nodig ondersteuning in de opvoeding van hun kinderen. Dit vroegtijdig, passend, integraal en dichtbij (formele en/of informele hulp).

14.

Inwoners beseffen dat opvoeden gepaard gaat met uitdagingen die zij veelal zelf of met hulp van hun netwerk kunnen oplossen. Ze ervaren de ruimte om hun problemen bespreekbaar te maken.

15.

Alle kinderen en jongeren hebben kansen om zich op eigen wijze goed te ontwikkelen met specifieke aandacht voor kwetsbare kinderen en NT2 kinderen.

16.

Kinderen en jongeren voelen zich betekenisvol, ontwikkelen zich op sociaal gebied, hebben vertrouwen in de toekomst.

17.

Ouders die relatieproblemen hebben blijven positief opvoeden en hebben respect naar elkaar in hun rol als opvoeder.

18.

Inwoners hebben begrip voor elkaar en elkaars opvattingen. Inwoners vormen samen een gemeenschap waarin ze zich thuis voelen, zichzelf mogen zijn en er toe doen.

Bestuurlijke afspraken cultuurbeoefening 2025–2028

‘Een leven lang cultuur en erfgoed beoefenen’

Leeswijzer

Dit document bestaat uit twee delen.

Deel 1 bevat een gezamenlijke probleemanalyse, visie en beleidskader voor cultuurbeoefening voor de periode 2025–2028. Samen vormen deze onderdelen de inhoudelijk bedding voor Deel 2, waarin een convenant tussen OCW, IPO en VNG met afspraken en de gezamenlijke verkenningen te vinden zijn.

In de *Bestuurlijke afspraken cultuurbeoefening 2025–2028* nemen de drie overheidslagen drie culturele codes (Governance Code Cultuur, Code Diversiteit & Inclusie en de Fair Practice code) in acht.

Definities; een inhoudelijke afbakening

Cultuurbeoefening

Cultuureducatie, amateurkunsten, cultuurparticipatie, immaterieel erfgoed, erfgoedparticipatie en talentontwikkeling zijn brede domeinen, met vele vormen van cultuur; traditioneel en vernieuwend. De domeinen beslaan cultuurbeoefening in de vrije tijd, op school en in de kinderopvang. Bij ‘vrije tijd’ gaat het om het *actief beoefenen*, het *maken van of participeren aan* kunsten en erfgoed, en niet om *bezoek of consumptie* ervan. ‘Actief beoefenen’ heeft daarbij betrekking op gebruikers en beoefenaars, niet op de cultuuraanbieders of makers. De afspraken betreffen de cultuur- en erfgoedbeoefenaars, en het professionele veld in de domeinen.

Ecosysteem voor cultuurbeoefening

Een cultuurbeoefening sector bestaande uit alle cultuur- en erfgoedbeoefenaars, aanbieders, verenigingen, ondersteuners en overheden. Meer concreet bestaat dit ecosysteem uit alle op cultuur- en erfgoedbeoefening gerichte culturele organisaties; ondersteuning aan beoefenaars en aanbieders; professionals die werken met beoefenaars; de ruimten om cultuur te beoefenen voor individuen, verenigingen en informele groepen; dit alles mogelijk gemaakt door beleid van overheden.

PARTIJEN

- Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
- De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)
- Het Interprovinciaal Overleg (IPO)

Deel 1 – Beleidskader cultuurbeoefening 2025–2028; bijlage bij het convenant

De partijen vinden dat iedereen zelf cultuur moet kunnen beoefenen. Want cultuurbeoefening draagt bij aan persoonlijke ontwikkeling, mentale en fysieke gezondheid, en verbindt mensen. Cultuurbeoefening is zo het ‘sociale cement’ van onze samenleving.

Van de eerste kennismaking op jonge leeftijd – via cultuureducatie op school en cultuurbeoefening in de vrije tijd – naar amateurkunstverenigingen of erfgoedparticipatie voor (jong)volwassenen. De basis voor cultuurdeelname is vaak lokaal, met het aanwakken van interesse voor cultuur en erfgoed op school, of door kennismaking met een plaatselijke vereniging of docent in de buurt.

Gemeenten hebben een belangrijke rol en verantwoordelijkheid bij al deze laagdrempelige vormen van cultuurbeoefening. Zij vormen de culturele humuslaag, zorgen voor gemeenschapszin en zijn een kweekvijver voor een cultureel rijk leven voor iedere inwoner en de professionals van de toekomst. De VNG heeft dit door en met gemeenten opgetekend in een visie op het cultuurstelsel in de toekomst.¹ Daarin staat de éénoverheidsgedachte centraal.²

¹ Propositie Samen cultuur borgen. VNG januari 2024. vng.nl/artikelen/propositie-samen-cultuur-borgen

² www.ipo.nl/nieuws/provincies-trekken-samen-op-bij-aanpakken-uitdagingen-cultuursector/

De kerngedachte van deze bestuurlijke afspraken voor cultuurbeoefening is dat gemeenten, provincies en Rijk zich inzetten voor cultuurbeoefening van iedereen in Nederland. Of je nou in een dorp woont, in de stad of op het platteland. Van cultuureducatie op school, spelen in een band of amateurtheater en jongeren keihard werken aan hun talenten voor ballet, schrijven of breakdancen, tot erfgoedbeoefenaars die samen een molen laten draaien, vrijwilligers die zich inzetten voor het plaatselijke museum of een gemeenschap die carnaval of Koningsdag organiseert.

Met de *Bestuurlijke afspraken cultuurbeoefening 2025–2028* gaan de partijen het volgende doen:

- Eenduidiger maken van het beleid voor cultuur-, en erfgoedbeoefenaars, aanbieders en ondersteuners en binnen de overheden zelf.
- Toegankelijker maken van cultuurbeoefening voor cultuur- en erfgoedbeoefenaars.
- Actualiseren van onderlinge afspraken.
- Verkennen hoe de partijen met de sector structurele knelpunten en uitdagingen kunnen aanpakken.

Om de komende jaren uitvoering te geven aan onze ambities kondigen de partijen hier het *Ontwikkeltraject cultuurbeoefening 2025–2028* aan. In dit traject gaan OCW, IPO en VNG samen met de sector (beleids-)verkenningen uitvoeren naar structurele knelpunten. Dit betreffen complexe knelpunten die vragen om samenwerking tussen de overheidslagen. De verkenningen vormen de basis op het vervolg van deze bestuurlijke afspraken in de toekomst.

1.1. GEZAMENLIJK STARTPUNT

De partijen signaleren het volgende:³

Waarde van cultuurbeoefening

- Jong geleerd en oud gedaan, kan actief beoefenen van cultuur en erfgoed bijdragen aan een betere samenleving en een hoopvolle toekomst.⁴ Samen cultuur maken verbindt mensen en culturen. De sociaal-maatschappelijke waarden van cultuurbeoefening zijn te vinden in lichamelijke en geestelijke gezondheid, vitaal ouder worden en sociale cohesie en gemeenschapszin in krimpgebieden, platteland en stad, en het Caribisch deel van Nederland.⁵ Het beoefenen van cultuur is bewezen goed voor welzijn en gezondheid van de deelnemers.⁶ De vrijwillige inzet van inwoners bij cultuuractiviteiten heeft een verbindende maatschappelijke waarde.
- Actief deelnemen aan cultuur en erfgoed helpt creatieve, innovatieve en sociale vaardigheden te ontwikkelen. Daarnaast kunnen met en door cultuureducatie zowel de basisvaardigheden versterkt worden als creatief talent.
- Cultuur draagt bewezen bij aan hoe inwoners de leefbaarheid ervaren van hun wijk of dorp en aan een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat.

Cultuurbeoefening staat onder druk

- Het klimaat voor cultuurbeoefening staat onder druk.⁷ Via scholen komen alle kinderen in Nederland in aanraking met kunst & cultuuronderwijs.⁸ Ondanks de positieve beweging die is ingezet door programma's als Cultuureducatie met Kwaliteit, zijn de verschillen in ons land, tussen steden en dorpen, wijken en scholen echter nog steeds groot⁹. Daarnaast daalt het aantal muziekscholen en centra voor de kunsten de afgelopen jaren, en neemt het aandeel noodgedwongen zzp'ers toe. Ook staat het verenigingsleven onder druk door o.a. vergrijzing.¹⁰
- Het aantal actieve vrijwilligers neemt af, veroudert en verbindt zich minder vaak structureel aan initiatieven.
- Goede en betaalbare huisvesting is voor cultuur- en erfgoedverenigingen en niet formeel georganiseerde amateurkunstgroepen en erfgoedgemeenschappen een cruciale basisvoorwaarde voor cultuurbeoefening in verenigings- en groepsverband. Dit thema wordt door aanbieders van cultuur- en erfgoedbeoefening breed gezien als één van de belangrijkste knelpunten.
- De mogelijkheden voor cultuurbeoefening in verschillende regio's verschillen sterk van elkaar, tussen en binnen de regio's.

³ Deze probleemanalyse is grotendeels gebaseerd op de Kennissynthese Cultuurbeoefening uit 2024 van het Landelijk Kenniscentrum Cultuureducatie en Amateurkunstondersteuning (LKCA), de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland www.lkca.nl/publicatie/kennissynthese-cultuurbeoefening/

⁴ WCCAE_UNESCO Framework_EN_CLT-EDWCCAE20241.pdf

⁵ www.scp.nl/actueel/nieuws/2024/03/05/investeren-in-vitale-ouderen-verlicht-druk-op-de-samenleving

⁶ www.lkca.nl/artikel/who-bevestigt-kunst-en-cultuur-bevorderen-de-gezondheid/

⁷ www.lkca.nl/publicatie/kennissynthese-cultuurbeoefening/

⁸ www.slo.nl/sectoren/po/kunstzinnige-oriën/onderwijsdoelen/

⁹ Resultaten van 10 jaar cultuurbeleid Periodieke rapportage cultuureducatiebeleid 2013–2022 | Rapport | Rijksoverheid.nl

¹⁰ Kennissynthese: Cultuurbeoefening op school en in de vrije tijd – LKCA

Versnipperd beleid en instrumenten

- Het ontbreekt aan samenhang in de vele (beleids-)aanpakken en (financiële) instrumenten waarmee de overheden cultuurbeoefening bevorderen. Deze worden vaak los van elkaar ontwikkeld, waardoor samenhang in beleid en instrumenten tussen de domeinen ontbreekt. Deze versnippering zorgt voor complexiteit voor uitvoerders en werkt beleids- en financiële concurrentie tussen de domeinen in de hand. Dit terwijl in de dagelijkse praktijk de verbinding tussen cultuur-educatie, amateurkunsten, cultuurparticipatie, immaterieel erfgoed, erfgoedparticipatie en talentontwikkeling vanzelfsprekend is. Door vanuit de samenhang afspraken te maken en beleid te ontwikkelen, kunnen de partijen deze vanzelfsprekende verbinding stimuleren en waar nodig herstellen.
- Culturaanbieders zijn voor financiering vaak afhankelijk van tijdelijke subsidies en stimuleringsregelingen die hooguit vier jaar duren. Regelingen en programma's worden door de verschillende overheidslagen ontwikkeld voor vele specifieke doelroepen en doeleinden, met verschillende doorlooptijden. Het zijn in de praktijk echter veelal dezelfde groepen uitvoerders die de financiering via deze regelingen en programma's benutten en tot uitvoering brengen. Dit maakt de administratieve last voor uitvoerders hoog en complex. Integraler en eenduidiger meerjarig of structureel beleid is daarom nodig voor aanbieders en ondersteuners.

Het financiële kader:

- De *Bestuurlijke afspraken cultuurbeoefening 2025–2028* gaan uit van bestaand beleid en budgetten op gebied van cultuurbeoefening bij gemeenten, provincies en Rijk voor die jaren.

De partijen bouwen voort op bestaande kaders:

- De afspraken betreffen een vervolg op het *Bestuurlijk Kader Cultuur en Onderwijs 2014–2024*. Het kader is de basis voor de hernieuwde samenwerking voor de jaren 2025–2029.¹¹
- Voor amateurkunsten wordt de in de Meerjarenbrief cultuur 2022 aangekondigde 'Nationaal Akkoord Amateurkunsten' onderdeel van deze afspraken.
- Uitgangspunt voor immaterieel erfgoed is de Kamerbrief *Immaterieel erfgoed van, voor, door en met iedereen*.¹²
- Voor het Verdrag van Faro is de Kamerbrief Verdrag van Faro de basis.¹³

1.2. AMBITIES EN DOELEN

Leeswijzer

Ambities

De partijen delen drie ambities voor cultuurbeoefening in periode 2025–2028. Deze ambities geven de gezamenlijke drijfveren weer op dit beleidsterrein.

Doelen

Na elk van de drie ambities volgen breed omschreven lange termijn doelen, die een basis vormen onder het handelen van de drie overheden op de desbetreffende ambitie. Aan deze doelen werkt elk van de partijen vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid.

Ambitie 1 : De partijen zetten in op een sterk ecosysteem voor cultuurbeoefening, waarin iedereen de mogelijkheid heeft een leven lang cultuur te beoefenen

Iedereen moet de mogelijkheid hebben om een leven lang cultuur en erfgoed te beoefenen en de eigen talenten te ontwikkelen. In de vrije tijd en op school, door jong en oud, op formele en informele wijze, ongeacht waar je woont in Europees of Caribisch Nederland. Ook voor mensen voor wie dit niet vanzelfsprekend is. De partijen streven ernaar dat cultuurbeoefening voor iedereen dichtbij en toegankelijk is, ook in de letterlijke zin van het woord.

Daarvoor moet ons land over een sterk landelijk, provinciaal en gemeentelijk ecosysteem beschikken. Waarbij wordt rekening gehouden met regionale verschillen. Onder een sterk ecosysteem verstaan wij een cultuurbeoefening sector met gezonde culturele organisaties en verenigingen, kwalitatief goede en op de behoefte toegesneden ondersteuning, deskundige professionals en ruimte om cultuur te

¹¹ OCW, IPO, VNG, en PO-raad, Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs, 2013 zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-272900.pdf

¹² Kamerbrief *Immaterieel erfgoed van, voor, door en met iedereen*, 2024 www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2024/04/04/immaterieel-erfgoed-van-voor-door-en-met-iedereen

¹³ Kamerbrief Verdrag van Faro, 2023 open.overheid.nl/documenten/ronl-57fbded2162673ba6818b021ef7385d72ed234c0/pdf

beoefenen voor individuen, verenigingen en informele groepen. Mogelijk gemaakt door stabiel beleid van overheden. Lokale 'wegwijzers' voor geïnteresseerde beoefenaars en uitvoerders zijn daarbij van groot belang. Veel gaat al goed, maar er is ook nog werk te verrichten.

Om versnippering in aanbod en initiatieven te voorkomen, moet beleid op landelijk, regionaal en lokaal niveau in samenhang worden ontwikkeld. De partijen kijken daarbij ook naar de samenhang met stimuleringsbeleid binnen het sociaal domein of het onderwijs. Een gecoördineerde aanpak op het gebied van beleid en financiering is wenselijk. Hiermee wordt het werkveld beter gefaciliteerd en cultuur- en erfgoedbeoefening voor de beoefenaar vergemakkelijkt. Belangrijk aandachtspunt is het verlagen van uitvoeringslast en gelddruk voor uitvoerders.

De partijen werken elk vanuit de eigen verantwoordelijkheden gezamenlijk aan de volgende doelen:

- Basisvoorzieningen voor cultuureducatie en -participatie, amateurkunst, talentontwikkeling en erfgoedparticipatie en immaterieel erfgoed, al dan niet gelieerd aan scholen, in stad, dorp, landelijk gebied en het Caribisch deel van het koninkrijk.
- Duurzame samenwerking tussen cultuur en onderwijs, zodat elk kind op school kennismaakt met kunst, erfgoed en cultuur.
- Verbinding tussen binnen- en buitenschools aanbod zodat jeugd en jongeren zich verder kunnen ontwikkelen.
- Voldoende (oefen)ruimte voor beoefenaars en aanbieders van cultuur en voor erfgoedgemeenschappen.
- Goede ondersteuningsstructuur voor aanbieders en beoefenaars van cultuur en voor erfgoedgemeenschappen, zodat initiatieven en aanbieders tot bloei kunnen komen.
- Cultuureducatie en -participatie, amateurkunst en erfgoedparticipatie als vast onderdeel van meerjarige cultuurvisies van gemeenten.
- Het ontwikkelen van flankerend beleid om vrijwilligersorganisaties (in beleidsregels en/of vergunningverlening) te ondersteunen en/of faciliteren;
- Aanhaken bij de positieve ontwikkelingen ten aanzien van het versterken van het ecosysteem voor cultuurbeoefening in Caribisch Nederland, zoals beschreven in de cultuuragenda's

Ambitie 2 : De partijen zetten de cultuur- en erfgoedbeoefenaar centraal

Alle inwoners van Nederland moeten cultuur en erfgoed kunnen beoefenen op de wijze die bij hen past. Daarvoor moet er ruimte zijn voor een breed scala aan culturele expressies, van gevestigde vormen van cultuurbeoefening tot nieuwe vormen van kunst en creativiteit. Met plezier zien we dat zeven miljoen mensen amateurkunsten beoefenen, samen in groepen, bij een vereniging of individueel. Daarnaast beoefenen zes miljoen mensen verschillende vormen van erfgoed.¹⁴

Het beoefenen van cultuur en erfgoed is waardevol voor je persoonlijke ontwikkeling en om in verbinding te staan met mensen om je heen. Om te leren, ontwikkelen en het vormen van je identiteit in relatie tot je omgeving. Hier willen wij ruimte aan geven. Hierbij volgen de partijen het gedachtengoed van het Verdrag van Faro. Dat gaat over meedoen en meebeslissen over erfgoed, over openstaan voor ieders kijk op de eigen erfgoed of cultuur. Dit gedachtengoed heeft zeggingskracht voor alle vormen van cultuurbeoefening.

Het is van belang dat mensen cultuur kunnen beoefenen op de wijze die bij hen past. De partijen willen de behoefte van cultuurbeoefenaars en de drempels voor cultuurbeoefening in kaart brengen en waar mogelijk ondersteunen en stimuleren. Iedereen moet namelijk cultuur kunnen maken en meemaken, ongeacht achtergrond of afkomst.

We doen dit door te kijken hoe men cultuur beleeft en beoefent. Dit ontwikkelt mee met de samenleving en verschilt per gebied of bevolkingsgroep, blijkt uit het rapport *The Culture* van de Nederlandse Unesco Commissie. Om ondersteuning te kunnen bieden aan de verschillende vormen van cultuurbeoefening van nu, is het nodig om de huidige systematiek, onze wijze van ondersteuning en financiering, onder de loep te nemen en waar nodig bij te stellen.

Zo geeft de sector aan dat er meer aandacht nodig is voor duurzame en structurele vormen van beoefening, aanbod, ondersteuning en financiering, naast de noodzaak tot vernieuwing en innovatie. Projectsubsidies vormen bijvoorbeeld een belangrijk deel van de financieringsmix, terwijl cultuurstellingen en erfgoedgemeenschappen hun energie willen inzetten op het verbeteren van hun reguliere activiteiten, die zo waardevol zijn voor de cultuurbeoefenaar.

¹⁴ erfgoedmonitor.cultureelerfgoed.nl/mosaic/dashboard/erfgoedbeoefening

De partijen werken elk vanuit de eigen verantwoordelijkheden gezamenlijk aan de volgende doelen:

- Bij het ontwikkelen van cultuur- en erfgoedbeleid betrekken partijen zoveel mogelijk de cultuur- en erfgoedbeoefenaar. Dat doen partijen door potentiële doelgroepen (uitvoerders en beoefenaars) te betrekken bij de vormgeving van beleid en regelgeving. Bijvoorbeeld door participatieve beleidsontwikkeling. Bij het maken of herzien van regelgeving hebben de partijen oog voor de belangen van vrijwilligersorganisaties en informele groepen.
- In aanloop naar de ratificatie van het *Verdrag van Faro* het gedachtengoed van het verdrag medebepalende inspiratiebron maken, wanneer erfgoedbeleid wordt herzien of ontwikkeld. Dit houdt in dat overheden zich inzetten voor: meedoen en meebeslissen meer gemeengoed in de erfgoedpraktijk maken; cultureel erfgoed verbinden aan sociaal-maatschappelijke doelen en; openstaan voor andere erfgoedopvattingen en meer ruimte bieden aan kennis van burgers.

Ambitie 3 : De partijen zetten in op de verbinding van cultuur met sociaal-maatschappelijke opgaven

Talrijke studies hebben bewezen dat deelname aan cultuur en erfgoed een positieve invloed heeft op sociale samenhang, mentale welzijn, positieve gezondheid, de leefbaarheid van wijken en dorpen, het vestigingsklimaat en de economie. Daarnaast draagt het ook bij aan trots, identiteit, saamhorigheid en zingeving. Cultuur en erfgoed dragen daarmee bij aan bredere sociaal maatschappelijke opgaven.¹⁵ Zo zijn verenigingen, erfgoedgemeenschappen en informele groepen belangrijke bronnen voor saamhorigheid in onze samenleving.

De relatie tussen cultuur, welzijn en gezondheid is diepgaand en veelzijdig.¹⁶ Kunsttherapie is bijvoorbeeld een vorm van therapie dat wordt ingezet bij de behandeling van mentale gezondheidsproblemen, trauma's en chronische ziekten. Ook draagt cultuur draagt bij aan emotioneel en psychologisch welzijn, doordat het stress kan verminderen en het gevoel van eigenwaarde en identiteit kan vergroten. Kortom, cultuur en erfgoed zijn krachtige instrumenten voor het bevorderen van sociaal maatschappelijke vraagstukken.

Wij zetten ons in voor een sterke verbinding van cultuur en erfgoed met de domeinen zorg, welzijn, onderwijs en het ruimtelijk domein. Ook gaan de partijen in gesprek met andere domeinen om te onderzoeken hoe cultuurbeoefening preventief in kan worden gezet en aan kan sluiten bij deze beleidsterreinen. Waarbij het ook belangrijk is om te onderkennen dat cultuur- en erfgoedbeoefening een factor is in gebiedsontwikkeling.

De partijen werken elk vanuit de eigen verantwoordelijkheden gezamenlijk aan de volgende doelen:

- Stimuleren van de inzet van cultuurbeoefening als middel voor maatschappelijke opgaven.
- Het versterken van de samenwerking met andere domeinen, zoals zorg, welzijn en onderwijs. Zowel beleidsmatig als in de uitvoering.
- De impact van cultuurbeoefening als middel in kaart brengen, om te informeren, te inspireren en stimuleren.

1.3. AANKONDIGING ONTWIKKELTRAJECT CULTUURBEOEFENING 2025–2028

Voor een deel van de afspraken en alle verkenningen in Deel 2 is een nadere uitwerking en vertaling naar de werkpraktijk wenselijk. Daarnaast is het van belang om partijen uit de sector te betrekken bij de uitvoering van de Bestuurlijke afspraken cultuurbeoefening 2025–2028. Daaraan gekoppeld wordt een landelijk strategisch overleg cultuurbeoefening (verbonden aan het ontwikkeltraject) opgericht.

Bovenstaande afspraken en verkenningen worden in het Ontwikkeltraject Cultuurbeoefening 2025–2028 uitgewerkt. Dit traject richt zich op het versterken van de verbindingen tussen verschillende domeinen van cultuurbeoefening, en het creëren van duurzame samenwerkingsverbanden tussen overheden en cultuurinstellingen.

De opzet en organisatie van het Ontwikkeltraject wordt in 2025 uitgewerkt.

¹⁵ www.lkca.nl/artikel/europese-studie

www.cultureelerfgoed.nl/publicaties/publicaties/2021/01/01/essay-erfgoed-als-middel

¹⁶ Europese studie: 'meer bewijs voor positieve effecten van kunst en cultuur op gezondheid' – LKCA

Deel 2 – Convenant houdende afspraken over cultuurbeoefening 2025–2028

Partijen,

1. De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, handelend als bestuursorgaan en als vertegenwoordiger van de Staat der Nederlanden, de heer Dr. E.E.W. Bruins, hierna te noemen "OCW";
2. Het Interprovinciaal Overleg, waarvan de zetel is gevestigd in Den Haag, te dezen vertegenwoordigd door Rob van Muilekom, gedeputeerde provincie Utrecht, hierna te noemen "IPO";
3. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten, waarvan de zetel is gevestigd in Den Haag, te dezen vertegenwoordigd door Natalie Kramers, wethouder gemeente Leeuwarden, hierna te noemen "VNG";

Hierna ook gezamenlijk aangeduid als "Partijen",

Overwegen het volgende,

- Partijen onderschrijven de probleemanalyse, ambities en doelen zoals verwoord in Deel 1 van het Convenant houdende afspraken over cultuurbeoefening 2025–2028.
- Partijen wensen aan die ambities en doelen uitvoering te geven door in dit Deel 2 van het Convenant de volgende afspraken vast te leggen.
- Partijen werken met elkaar samen aan de uitvoering van deze afspraken op basis van wederzijds vertrouwen, begrip en transparantie.

Spreken het volgende af,

Artikel 1. DEFINITIES

In dit Convenant (en de daarbij behorende bijlagen) wordt verstaan onder:

- a. *Convenant*: dit convenant;
- b. *Cultuurbeoefening*: zoals gedefinieerd in Deel 1 van dit Convenant, in het kader op pagina 1;
- c. *De minister*: de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen;
- d. *Ecosysteem voor cultuurbeoefening*: een cultuurbeoefening sector met gezonde culturele organisaties, kwalitatief goede en op de behoefte toegesneden ondersteuning, deskundige professionals en ruimte om cultuur te beoefenen voor individuen, verenigingen en informele groepen. Mogelijk gemaakt door stabiel beleid van overheden.

Artikel 2. DOELEN EN REIKWIJDTE

Het doel van dit Convenant is om afspraken vast te leggen over:

1. De rollen en verantwoordelijkheden van Partijen;
2. De activiteiten die Partijen na ondertekening van dit Convenant zullen voorzetten of uit voeren;
3. De intenties die Partijen uitspreken.

Artikel 3. ROLLEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN

- Partijen komen overeen dat zij de volgende verantwoordelijkheidsverdeling voor de periode 2025–2028 sluiten:
- IPO zet zich in voor het verbinden van partijen en het faciliteren van kennisdeling op provinciaal niveau, op het terrein van cultuurbeoefening en erfgoedgemeenschappen.
- VNG zet zich in voor behoud en faciliteren van lokale instellingen, verenigingen en initiatieven op het terrein van cultuurbeoefening.
- OCW zet zich in voor ondersteuning van de landelijke culturele infrastructuur voor cultuurbeoefening en landelijke kennisdeling op het gebied van cultuurbeoefening.
- Het gedachtengoed van het Verdrag van Faro is een medebepalende inspiratiebron voor alle Partijen wanneer erfgoedbeleid wordt herzien of ontwikkeld.

Artikel 4. AFSPRAKEN PER AMBITIE

Partijen komen overeen dat zij zich gezamenlijk inzetten voor de drie navolgende ambities. Per ambitie worden activiteiten en inspanningen afgesproken. Dit betreft de volgende ambities:

1. Ambitie 1: Partijen zetten in op een sterk ecosysteem voor cultuurbeoefening, waarin iedereen de mogelijkheid heeft een leven lang cultuur te beoefenen.
2. Ambitie 2: Partijen zetten de cultuur- en erfgoedbeoefenaar centraal.
3. Ambitie 3: Partijen zetten in op de verbinding van cultuur met sociaal-maatschappelijke opgaven.

Leeswijzer Afspraken en Verkenningen

Afspraken

Hieronder volgen afspraken over het voortzetten of uitvoeren van activiteiten. Dit betreft geen uitputtende lijst, maar geeft de belangrijkste afspraken weer die betrekking hebben op activiteiten die als primaire doel het bevorderen van cultuurbeoefening hebben. De afspraken hebben betrekking op de periode 2025–2028.

Verkenningen

Vervolgens worden per ambitie verkenningen genoemd rond vraagstukken die gebaat zijn bij gezamenlijke beleidsverkenning, vaak samen met de sector. De verkenningen betreffen complexe knelpunten. Door samen onderzoek te doen naar een mogelijke oplossing voor deze knelpunten, ontstaat de verdere beleidsvorming bij de drie overheden vanuit een gezamenlijk vertrekpunt. Twee type verkenningen zijn te identificeren, met elk een eigen doelstelling en tijdspad. De verkenningen in artikel 5, 6 en 7 sluiten af met (1) of (2); dit cijfer correspondeert met de onderstaande twee type verkenningen.

- (1) Complexe structurele knelpunten waar de gehele periode 2025–2028 aan gewerkt wordt. De verkenningen monden uit in een voorstel voor afspraken tussen OCW, IPO en VNG voor de periode vanaf 2029.
- (2) Verkenningen in de vorm van een advies gericht aan OCW, IPO en VNG (en mogelijk de sector) in 2026. Waarna op basis van een besluit door OCW, IPO en VNG (en mogelijk de sector) een vervolg wordt gegeven aan de verkenning.

Artikel 5. ACTIVITEITEN EN INSPANNINGEN TEN BEHOEVE VAN AMBITIE 1

Partijen spreken af de volgende activiteiten voort te zetten of uit te voeren:

- Partijen zetten zich gezamenlijk in voor het verbeteren van de kwaliteit van cultuureducatie door financiering en uitvoering van het gezamenlijke programma Cultuureducatie met Kwaliteit 4. Hierbij bieden het LKCA en FCP ondersteuning.
- Partijen starten een denktank met partijen uit cultuur en onderwijs om gezamenlijk te verkennen hoe het programma Cultuureducatie met Kwaliteit vanaf 2029 duurzaam kan worden geborgd.
- OCW zet de Cultuurkaart in het VO en MBO voor de periode 2025–2028 voort. OCW stelt hiervoor jaarlijks middelen ter beschikking, zodat elke leerling in het vo en elke student in het mbo onderwijs budget tot diens beschikking heeft voor culturele activiteiten. De kaart en het budget wordt via scholen beschikbaar gesteld, die op hun beurt weer gestimuleerd worden om het bedrag te matchen, zodat het klassikaal ingezet mag worden.
- VNG en OCW zetten gezamenlijk in op het versterken van het lokale ecosysteem voor de cultuur- en erfgoedbeoefening door de inzet van cultuurcoaches, zoals ook vastgelegd in het addendum op het Sportakkoord II Brede Regeling Combinatiefuncties. In 2023 zijn er 453 fte cultuurcoaches. 256 gemeenten hadden in 2023 één of meer cultuurcoaches.
- OCW zet in op het versterken van het landelijke ecosysteem voor amateurkunsten door via de FCP-regeling voor amateurkunsten provincies de gelegenheid te bieden de inzet vanuit het Rijk voor de provinciale ondersteuningsorganisaties te matchen. Dit mag ook met bestaand provinciaal beleid zijn. Daarnaast financiert OCW het Ontwikkeltraject Amateurkunsten bij het LKCA.
- OCW, IPO en VNG zetten zich in om de financiering voor de bestaande landelijke, provinciale en gemeentelijke ondersteuningsstructuren voor cultuurbeoefening en erfgoedgemeenschappen in stand te houden.
- OCW zet in op het versterken van ecosysteem voor cultuurbeoefening in Caribisch Nederland. Waar mogelijk dragen de VNG en IPO met kennis bij aan deze acties.

Partijen verkennen de volgende vraagstukken:

- Partijen verkennen de gewenste invulling en afbakening van de rollen en verantwoordelijkheden van Rijksoverheid, provincie en gemeente ten aanzien van cultuurbeoefening. Waarbij ook gekeken wordt naar de wijze van samenwerken, voortbouwend op de gezamenlijke ambities en gericht op 2029 en verder. (1)
- Partijen verkennen hoe gemeenten cultuureducatie kunnen borgen in de Lokale Educatieve Agenda.
- Partijen werken samen met de sector aan een gezamenlijke visie hoe het ecosysteem voor cultuur- en erfgoedbeoefening versterkt kan worden. (2)
- Partijen verkennen samen met de sector de gewenste vorm van overheidsbetrokkenheid bij goede en betaalbare huisvesting voor beoefenaars en aanbieders van cultuurbeoefening en voor erfgoedgemeenschappen. (2)
- Partijen verkennen de mogelijkheden voor het stroomlijnen en beter aansluiten van de veelheid aan losse en vaak tijdelijke stimuleringsmaatregelen en -instrumenten binnen en tussen de overheden. En te onderzoeken waar witte vlekken zijn, oftewel waar lokale voorzieningen onder

druk staan en waar instrumenten niet of nauwelijks landen. Om deze verkenning te kunnen uitvoeren is zicht nodig op het gezamenlijk instrumentarium bij de drie overheden. Daarbij wordt ook de mogelijkheid voor het vereenvoudigen en versimpelen van bovenwettelijke stimuleringsmaatregelen op het gebied van cultuureducatie verkent, zoals aanbevolen in de 'Periodieke rapportage cultuureducatiebeleid 2013–2022'¹⁷, net als het vergroten van de samenhang met andere thema's zoals buitenschoolse cultuureducatie en talentontwikkeling. (1)

Artikel 6. ACTIVITEITEN EN INSPANNINGEN TEN BEHOEVE VAN AMBITIE 2

Partijen spreken af de volgende activiteiten voort te zetten of uit te voeren:

- OCW financiert de landelijke monitoring van cultuurbeoefening, die wordt uitgevoerd door LKCA. Het gaat daarbij onder andere om de monitor amateurkunsten; monitor erfgoedbeoefening; monitor cultuureducatie. In het geval van erfgoedbeoefening door de Rijksdienst voor de Cultureel Erfgoed en het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland. IPO en VNG dragen bij door het verstrekken van data o.a. vanuit de provinciale en gemeentelijke monitoring.
- Het voorzetten van de activiteiten van het Uitvoeringsprogramma Verdrag van Faro bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de Regeling Faro in 2025 en 2026.
- De activiteiten van het Netwerk Levend Erfgoed in 2025 en 2026.
- Via het project Samen Verder – het samenwerkingsverband tussen KIEN en de Provinciale erfgoedhuizen – immaterieel erfgoedgemeenschappen ondersteuning bieden dicht bij hun eigen praktijk.

Partijen verkennen de volgende vraagstukken:

- Partijen brengen de behoefte van de cultuurbeoefenaar in kaart en toetsen deze aan de huidige voorzieningen en ondersteuningsmogelijkheden. Het gaat hierbij om alle organisatievormen van kunst- en erfgoedbeoefening in de vrije tijd en op school. Daarbij benutten we de kennis en werkwijze uit succesvolle aanpakken zoals het doelgroepenmodel van Rotterdam festivals (doelgroepenmodel publieksbereik van de provincie Utrecht). (2)
- Partijen onderzoeken hoe informele groepen beter bereikt kunnen worden. Er is breed behoefte aan meer kennis over beoefenaars in het 'informele veld' en van 'nieuwe vormen' van cultuur in stad, dorp en platteland en de behoeften van deze groepen beoefenaars. Om beleid en ondersteunen beter aan te laten sluiten bij deze groepen, is het nodig om deze beoefenaars en hun werkwijze beter in beeld te krijgen. (2)
- Partijen verkennen de mogelijkheden om de ondersteuning van vrijwilligersorganisaties, amateurkunstgroepen en erfgoedgemeenschappen te versterken. Onderdeel hiervan is de ontwikkeling van lokale en provinciale aanspreek- of informatiepunten op het gebied van cultuur- en erfgoedbeoefening voor beoefenaars, verenigingen en (erfgoed)gemeenschappen. Met ondersteuning van de landelijke steunorganisaties. Daaraan gekoppeld gaan de partijen verkennen hoe de Erfgoedparticipatiecoaches na 2025 bij de provinciale erfgoedhuizen duurzaam kunnen worden geborgd. De coaches zijn gids in het systeem voor erfgoedbeoefenaars uit de leefwereld: bij welk loket kun je aankloppen, wat kun je zelf doen, wat betekent bepaalde regelgeving. (2)
- Partijen gaan samen met de sector de implementatie van het Verdrag van Faro na 2026 bij overheden en binnen de erfgoedsector verkennen. (2)
- Partijen verkennen samen met de sector de mogelijkheden om wet- en regelgeving en regelingen voor vrijwilligersorganisaties te versimpelen, laagdrempeliger te maken of waar mogelijk te versoepelen.¹⁸ (1)

Artikel 7. ACTIVITEITEN EN INSPANNINGEN TEN BEHOEVE VAN AMBITIE 3

Partijen spreken af de volgende activiteiten voort te zetten of uit te voeren:

- OCW werkt samen met FCP en LKCA werken binnen het programma 'Cultuur en samenleving' aan de verbinding van de cultuur met andere beleidsterreinen en de inzet van cultuur bij maatschappelijke opgaven.
- Het stimuleren van gemeenten door VNG om inwoners te informeren en enthousiasmeren over de verschillende vormen van cultuur- en erfgoedbeoefening die mogelijk zijn binnen een gemeente.
- Partijen zetten zich in voor een goede aansluiting van culturele initiatieven en beleidsprogramma's bij domeinoverstijgende ambities, zoals School en Omgeving (cultuur en onderwijs), de Uitvoeringsagenda Faro 25–26 (erfgoed en sociaal-maatschappelijke doelen) en Arts in Health (cultuur en zorg).

Partijen verkennen de volgende vraagstukken:

- Partijen evalueren en reflecteren met de sector op acties binnen de verschillende projecten, programma's en regeling rond het verbinden van cultuur aan sociaal-maatschappelijke opgaven:

¹⁷ Resultaten van 10 jaar cultuurbeleid Periodieke rapportage cultuureducatiebeleid 2013–2022 | Rapport | Rijksoverheid.nl

¹⁸ www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/06/19/rapport-regeldruk-bij-vrijwilligersorganisaties-en-filantropische-istellingen

wat hebben we geleerd, wat zetten we voort en wat doen we in de toekomst anders? (2)

- Partijen gaan samen met de sector verkennen hoe meer samenhang aangebracht kan worden in het stimuleren van verbindingen met andere beleidsterreinen binnen de drie overheden zoals het onderwijs, de zorg, welzijn, ruimtelijke ordening. Zij doen dit elk vanuit hun eigen perspectief (2)
- Partijen gaan samen met de sector verkennen op welke wijze de mogelijkheden voor cultuurbeoefening bij opgaven op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling meegenomen kunnen worden door de overheden. Dit verstrekt de leefbaarheid van nieuwe woongebieden. Hierbij wordt gekeken naar de voors en tegens van een normenkader voor m² bij bv MRA. (2)

Artikel 8. LOOPTIJD, EVALUTIE EN ONTBINDING

1. De afspraken uit dit Convenant gelden vanaf 1 januari 2024 tot 31 december 2027.
2. Partijen brengen dit Convenant onder de aandacht van hun leden respectievelijk andere belanghebbende partijen en bevorderen dat ze actief mee werken om de doelstellingen en ambities ervan te bereiken.
3. Vertegenwoordigers van Partijen komen tweemaal per jaar op bestuurlijk niveau bij elkaar om de voortgang van de uitvoering van dit Convenant te bespreken. In dat overleg besteden Partijen specifiek aandacht aan:
 - Onderlinge afstemming over de uitvoering van gezamenlijke activiteiten, zoals Cultuureducatie met Kwaliteit, Samen cultuur maken etc.
 - De tussentijdse resultaten van de verkenningen binnen het Ontwikkeltraject Cultuurbeoefening 2025–2028 en de gewenste vervolgvormen en waar nodig afspraken.
 - Voorbereiding voor een mogelijk vervolg van de Bestuurlijke afspraken cultuurbeoefening 2025–2028 in 2029 en verder.
4. De ambtelijke werkgroep van VNG, IPO en OCW komt periodiek bij elkaar om de voortgang van afspraken en de verkenningen binnen dit Convenant te monitoren.
5. Partijen evalueren de samenwerking halverwege de looptijd van dit convenant in een gezamenlijke vergadering. De evaluatie omvat in ieder geval het verkrijgen van inzicht over de stand van zaken rondom de doelstellingen en ambities van het convenant. Ten behoeve van de gewenste transparantie verschaffen alle partijen dan (cijfermatig) inzicht rondom monitoring en certificering van kwaliteit. Partijen maken vervolgens een afspraak over het verder monitoren van het Convenant. Van de vergadering wordt een verslag gemaakt, waarin afspraken over het verder monitoren worden vastgelegd.
6. Als uit de evaluatie blijkt dat een meerderheid van Partijen van mening is dat dit Convenant niet het gewenste effect heeft, spreken Partijen elkaar daarop aan om tot een oplossing te komen.
7. Als een van Partijen zich niet houdt aan de afspraken in dit Convenant, spreken partijen elkaar daarop aan om tot een oplossing te komen.

Artikel 9. WIJZIGINGEN

1. Elke partij kan de andere partijen schriftelijk verzoeken het convenant te wijzigen. De wijziging heeft de schriftelijke instemming van alle Partijen.
2. Partijen treden in overleg binnen zes weken nadat een partij de wens daartoe aan de andere partijen schriftelijk heeft medegedeeld.
3. Wijzigingen van of aanvullingen op dit Convenant dienen schriftelijk tussen Partijen te worden afgesproken en vastgelegd en ondertekend door daartoe bevoegde personen.

Artikel 10. OPENBAARMAKING

1. Binnen één maand na ondertekening van dit Convenant wordt de tekst daarvan gepubliceerd in de Staatscourant.
2. De tekst van het convenant wordt tevens gepubliceerd op de website van het IPO en de VNG.

Aldus overeengekomen en in drievoud ondertekend,

Tussen 16 en 20 december 2024, te Den Haag, Utrecht en Leeuwarden

*De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
E.E.W. Bruins*

*Het Interprovinciaal Overleg,
Voor deze:
R. van Muilekom
Gedeputeerde Utrecht*

*De Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Voor deze:
N. Kramers
Wethouder Leeuwarden*

